Είναι ο Φεμινισμός το Κίνημα της Εποχής; | B-FEST 7 (Βίντεο)

Συζήτηση για την Ατζέντα που Διαμορφώνουν το #metoo & τα Κινήματα Πολιτικοποίησης της Έμφυλης Βίας: «Είναι ο Φεμινισμός το Κίνημα της Εποχής;». Παρακάτω το βίντεο της ομιλίας και της συζήτησης που έλαβε χώρα στις 25 Μαϊου 2018 στα πλαίσια του B-FEST 7.

Εισηγήσεις:
Λίνα Θεοδώρου (ομάδα Κιουρί@)
Parvus Princeps (ακτιβιστής)
Ελιάνα Καναβέλη (διδάκτωρ κοινωνιολογίας, περ. Βαβυλωνία)

Video by **omniatv**, Αντώνης Δημόπουλος

[youtube id="YJ7-BRYNtN8"]

RECLAIM
YOUR FUTURE

Νομική Αναγνώριση Φύλου και Δημόσιος Λόγος | Εκπομπή Βαβυλωνία (audio)

Εκπομπή ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ.
Κάθε Παρασκευή στις 14:00, στην ERTOPEN.

Νομοσχέδιο αναγνώρισης ταυτότητας φύλου, εκτροπή του Αχελώου, ανέγερση mall στην ακαδημία Πλάτωνος στην εκπομπή της Παρασκευής 13/10/17.

Παρουσίαση: Ελιάνα Καναβέλη και Στέφανος Μπατσής.

tracklist:
1) ΚΑΝΩΝ & ΛΕΞ – Μαύρη Μουσική
2) Sonic Youth – Incinerate
3) Foxygen – San Fransisco
4) Husker Du – Makes no sense at all
5) Placebo – Pure Morning

Ραδιοφωνικά στους 106,7 στα FM για την Αττική, στους 96,5 FM μέσω του Εργατικού Κέντρου Εύβοιας και μέσω του Ράδιο Ένωση 97,3 FM στην Βοιωτία.
Διαδικτυακά στο https://www.ertopen.com/radio.

Η Τυφλή Δεσποινίς Δικαιοσύνη

Κώστας Σαββόπουλος

Την Τετάρτη 27 Σεπτεμβρίου δικάστηκε ενώπιον του Μικτού Ορκωτού Δικαστηρίου Ναυπλίου η 22χρονη Π.Α. **για τη δολοφονία ενός 46χρονου άνδρα στην Κόρινθο τον Ιούνιο του 2016** με κατηγορίες **για ανθρωποκτονία από πρόθεση σε ήρεμη ψυχική κατάσταση και οπλοκατοχή (για ένα μαχαίρι). Μαζί της κατηγορείται και η 17χρονη φίλη της για συνέργεια σε φόνο.**

Τα ξημερώματα της 22ας Ιουνίου, η Π.Α. και η φίλη της καθόντουσαν σε ένα παγκάκι στην κεντρική πλατεία της Κορίνθου. Ο 46χρονος βγαίνοντας από ένα μπαρ, σε κατάσταση προχωρημένης μέθης όπως φανερώνουν οι τοξικολογικές έρευνες, πλησίασε απειλητικά τις 2 κοπέλες και άρχισε να της παρενοχλεί σεξουαλικά. Όταν οι 2 κοπέλες σηκώθηκαν να φύγουν ο 46χρονος τις ακολούθησε και ενέτεινε τις απόπειρες σεξουαλικής παρενόχλησης, αυτή τη φορά σωματικά. Παραβίασε τα όρια της κοπέλας και προσπάθησε να την στριμώξει. Η κοπέλα μέσα σε κατάσταση πανικού και προσπαθώντας να απεγκλωβιστεί τον μαχαιρώνει θανάσιμα στο στήθος. Ξανά σύμφωνα με τις μαρτυρίες της ίδιας, ο στόχος δεν ήταν να τον σκοτώσει αλλά απλώς να τον απομακρύνει.

Εδώ κάπου τελειώνει η εξιστόρηση των γεγονότων. Υπάρχει συμπληρωματικό βίντεο υλικό που όχι μόνο επιβεβαιώνει τα λεγόμενα της 22χρονης (πως δηλαδή δεν βρισκόταν σε ήρεμη ψυχική κατάσταση) αλλά που δείχνει πως πριν την έξοδο του από το μπαρ ο 46χρονος είχε παρενοχλήσει σεξουαλικά και άλλες δύο κοπέλες μέσα στο μαγαζί.

Η κοπέλα καταδικάστηκε σε 15 χρόνια κάθειρξη χωρίς να αναγνωριστεί η άμυνα απέναντι σε σεξιστική επίθεση ως λόγος άρσης του αδίκου χαρακτήρα της πράξης. Με ένα αρκετά πρόχειρο γκουγκλάρισμα όσον αφορά την υπόθεση μπορεί να δει κανείς κάποιους τίτλους των πιο μεγάλων ειδησεογραφικών sites όπως

για παράδειγμα στο Πρώτο θέμα «**Μια 22χρονη έσφαξε μέσα στη μέση του δρόμου τον 46χρονο στην Κόρινθο», στο Newsbeast.gr «Μια 22χρονη μαχαίρωσε τον άτυχο άνδρα στην Κόρινθο», iefimerida.gr «Σοκ στην Κόρινθο: 22χρονη έσφαξε 46χρονο μέσα στη μέση του δρόμου».** Με λίγο παραπάνω ψάξιμο η μόνη, πιο ήπια ας πούμε, επικεφαλίδα ήταν στη **mixanitouxronou.gr** όπου **«22χρονη μαχαίρωσε στη μέση του δρόμου 46χρονο, ΙΣΧΥΡΊΖΕΤΑΙ, ότι την παρενόχλησε σεξουαλικά».**

Έχει σημασία η επιλογή των λέξεων στους τίτλους ή και πιο γενικά, γιατί μας βοηθούν να **οπτικοποιήσουμε μια κατάσταση.** Γενικά ο λόγος είναι ένα αρκετά ισχυρό εργαλείο στο πως διαμορφώνεται μια εικόνα στη κοινή γνώμη. Η 22χρονη έσφαξε στη μέση του δρόμου, προκάλεσε ΣΟΚ, ο άνδρας ήταν άτυχος και στο τέλος ΙΣΧΥΡΊΖΕΤΑΙ πως την παρενόχλησε σεξουαλικά. Αλήθεια σε κανένα τίτλο δεν αναφέρονται οι λέξεις αυτοάμυνα, απόπειρα βιασμού ή μέθη. Εμφανίζεται μόνο η έκφραση «την παρενόχλησε σεξουαλικά» για να ενημερωθεί το κοινό πως κάτι τέτοιο, το ΙΣΧΥΡΊΖΕΤΑΙ η κοπέλα, διότι μπορεί και να μην συνέβη. Άσχετα που επικυρώνεται από βίντεο και στοιχεία που κατατέθηκαν στην Αστυνομία. Γιατί όταν κάποιος ισχυρίζεται κάτι, μπορεί και να κάνει λάθος. Υπάρχει δηλαδή και περιθώριο αμφιβολίας.

Πάμε μερικά χρόνια πίσω στον Ιούνιο του 2012. Ένας 24χρονος φοιτητής Ιατρικής στην Παιανία πυροβολεί και σκοτώνει έναν ληστή αλβανικής καταγωγής με κυνηγετική καραμπίνα, αφού ο τελευταίος είχε εισβάλει στο σπίτι του πρώτου με σκοπό να τον ληστέψει. Από την πρώτη στιγμή γίνεται λόγος σε αρκετά sites για την ηρωική ψυχή του φοιτητή που προστάτευσε το σπίτι του και την μητέρα του (σημαντικά συστατικά στοιχεία της τιμημένης ελληνικής ψυχής) ενάντια στον ξένο εισβολέα. Του αναγνωρίστηκε το ελαφρυντικό του «βρασμού της ψυχικής ορμής» και αναγνωρίστηκε πως δεν σκότωσε τον ληστή από πρόθεση, καθώς τον πυροβόλησε σε απόσταση μεγαλύτερη των 30 μέτρων, «εκπυρσοκρότησε το όπλο», όταν ο ληστής προσπαθούσε να ξεφύγει.

Κατά τη διάρκεια της δίκης, η οικογένεια του 24χρονου μαζί με

σύσσωμη την τοπική κοινωνία της Παιανίας στάθηκε στο πλευρό του ζητώντας την αθώωση. Αρκετοί τοπικοί φορείς και κόμματα εξέδωσαν ανακοινώσεις που υπογράμμιζαν την έξαρση της εγκληματικότητας και την ανάγκη να επέμβει η πολιτεία. Η αυτοδικία στην προκειμένη περίπτωση θεωρήθηκε αναγκαία και φυσικά ο 24χρονος αθωώθηκε. Η απόφαση του δικαστηρίου δεν τον οδήγησε σε φυλάκιση και προφανώς ο 24χρονος είναι ελεύθερος. Την επόμενη της δίκης οι τίτλοι των ειδησεογραφικών δεν κατάφεραν να κρύψουν τον ενθουσιασμό για την απονομή της δικαιοσύνης. **«Άφησαν ελεύθερο τον 24χρονο», «Αφέθηκε ελεύθερος ο 24χρονος που πυροβόλησε τον Αλβανό στην Παιανία», «Ελεύθερος ο 24χρονος φοιτητής από την Παιανία».**

Δυο ίδιες υποθέσεις, δύο διαφορετικές ποινές και τελικά δύο διαφορετικοί κόσμοι. Ένας Αλβανός ληστής νεκρός, ένας επίδοξος Έλληνας βιαστής νεκρός. Η εθνικότητα του πρώτου φιγουράρει σε όλα τα ειδησεογραφικά, η εθνικότητα του δεύτερου πουθενά. Η προστασία της ιερής οικογένειας, του θεμέλιου λίθου της ελληνικής πατριαρχίας ένα αγαθό άξιο να προφυλαχθεί με κάθε μέσο και από την άλλη το σώμα και η αυτοδιάθεση μιας νεαρής κοπέλας, ένα αγαθό που όπως φαίνεται δεν του αρμόζει κανένα ελαφρυντικό στοιχείο και καμία υπεράσπιση. Όπως προέκυψε από τη δίκη της 22χρονης, μεγάλωσε σε ένα τοξικό περιβάλλον, με τον πατέρα της να κακοποιεί τη μάνα της, όπου τελικά δεν άντεξε και έφυγε από το σπίτι. Εξ ‘ου και το μαχαίρι με το οποίο μαχαίρωσε τον 46χρονο. Σύμφωνα με μαρτυρίες της ίδιας αλλά και της υπεράσπισης η 22χρονη αφότου έφυγε από το σπίτι της (λόγω του προβληματικού οικογενειακού περιβάλλοντος) έμενε σε παγκάκια, σε σπίτια φίλων ή και στο δρόμο και το μαχαίρι που χρησιμοποίησε το είχε για προστασία.

Δύο αποφάσεις μέσα από το πρίσμα του φύλου και της φυλής που δημιουργούν δύο διαφορετικά αλλά εξίσου ζοφερά πλαίσια. Το πρώτο πλαίσιο όπου μια γυναίκα πλέον θα σκεφτεί 2 φορές πριν υπερασπιστεί το σώμα της απέναντι σε έναν επίδοξο βιαστή καθώς το νομικό προηγούμενο θα την φοβίσει και το δεύτερο πλαίσιο όπου ένας Έλληνας άντρας δεν θα σκεφτεί καθόλου να σκοτώσει

έναν «παραβατικό» αλλοδαπό για να προστατέψει την περιουσία του και την οικογένεια του.

Τα πλαίσια της πατριαρχίας και του ρατσισμού δεν δημιουργούνται μόνο από τα πράγματα που κάνουμε. Δημιουργούνται και από τα πράγματα που δεν κάνουμε. Έρχονται να γεμίσουν εκείνο το κενό της απραξίας που εμφανίζεται όταν δεν υπάρχει αντίλογος. Η σημερινή απόφαση δημιουργεί ένα πολύ ζοφερό και οριακά μισογύνικο προηγούμενο. Όταν επιλεκτικά ποινικοποιείται η αυτοάμυνα και επίσης επιλεκτικά απονέμεται η δικαιοσύνη δημιουργούνται ταβάνια και εκτρέφονται τέρατα. Από τη μία θα βρίσκονται οι προνομιούχοι και από την άλλη οι καταπιεσμένοι.

Όπως ανέφερε και ο δήμαρχος Παιανίας το 2012 στη δίκη του 24χρονου: «Σήμερα, σε μία κοινωνία που ζούμε, που είμαστε στο έλεος της λεηλασίας και της κακοποιίας πρέπει να ξέρουμε και ποια είναι τα όπλα τα οποία θα αμυνθούμε. Εμείς, σαν δήμος, έχουμε τη δυνατότητα και προσπαθούμε με τον πιο σωστό τρόπο να αντιμετωπίσουμε αυτή την κατάσταση. Αλλά ένας άνθρωπος ο οποίος βλέπει στο σπίτι του ξένους ανθρώπους με ένα μαχαίρι στο λαιμό της μητέρας του και με την απειλή ότι ‘θα σας καθαρίσουμε’, από ‘κει και πέρα το μυαλό σου σαλεύει». Ενώ λίγο παρακάτω συνεχίζει: «**Δεν είναι κάτι που το ασπαζόμαστε, αλλά είναι μία άμυνα. Σε αυτόν τον πόλεμο -επιμένω και το υπογραμμίζω- που σήμερα γίνεται κατά των κακοποιών και κατά της κατάστασης που έχουμε βρεθεί, είναι μία άμυνα».**

Πράγματι, δίκιο έχει ο δήμαρχος. Σήμερα βρισκόμαστε εν μέσω ενός πολέμου όχι όμως ενάντια σε κάποια κατά φαντασία ξένη απειλή. Αρκεί να κοιτάξει κανείς τα ποσοστά των σεξουαλικών παρενοχλήσεων, των βιασμών ή της ενδοοικογενειακής βίας που καταγγέλλονται σε συνδυασμό με τις καταδικαστικές αποφάσεις γι’ αυτά. Στον πόλεμο λοιπόν που εξελίσσεται μπροστά μας θα φροντίσουμε να πάρουμε θέση στο πλευρό των καταπιεσμένων. Γιατί το δικαίωμα στην άμυνα είτε αναγνωρίζεται ποινικά είτε όχι είναι καθολικό. Δικαιοσύνη για όλες και όλους ή δικαιοσύνη για κανέναν.

Αντισεξισμός και Αντιφασισμός στην Εποχή των Τεράτων: Καιρός για Συνάντηση

Ελιάνα Καναβέλη
Δρ. Κοινωνιολογίας

«Ο παλιός κόσμος πεθαίνει και ο νέος κόσμος πασχίζει να γεννηθεί. Τώρα είναι η εποχή των τεράτων»
Αντόνιο Γκράμσι

Ζούμε σε μια περίοδο έντονων πολιτικών και κοινωνικών διαδικασιών, τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε παγκόσμιο, τα οποία φαίνεται να είναι σε αλληλεπίδραση. Η εκλογή του Τραμπ στην Αμερική, η άνοδος των ακροδεξιών κομμάτων στην Ευρώπη[1] συνθέτουν μια εικόνα, εκ πρώτης όψης, κάπως δυσοίωνη. Δυσοίωνη γιατί με τον ερχομό αυτών ισχυροποιείται και ένας λόγος ρατσιστικός, σεξιστικός που αποκλείει τα υποκείμενα από τον δημόσιο χώρο και λόγο εξαιτίας της θρησκείας, του χρώματος, της σεξουαλικότητας και του φύλου. Αντιμετωπίζει το θηλυκό σώμα, ξεκάθαρα και δίχως περιστροφές, ως αντικείμενο προς εκμετάλλευση και ως κατώτερο από αυτό του άνδρα.

Αυτές οι φωνές ακούγονται τόσο από ακροδεξιούς όσο και από νεοφιλελεύθερους, αλλά και από αριστερούς, τόσο εγχώρια[2] όσο και παγκόσμια. Δείτε, για παράδειγμα, τη δήλωση του Ντάισεμπλουμ ότι οι νότιοι έφαγαν τα λεφτά τους σε γυναίκες και ποτά. Αν αναλύσουμε προσεχτικά τη δήλωσή του, παρατηρούμε καταρχάς ότι όλοι οι «νότιοι» είναι άνδρες ενώ σε δεύτερο επίπεδο δεν αναγνωρίζεται το θηλυκό υποκείμενο ως κάποιο που μπορεί να καταναλώσει, αντίθετα είναι αυτό που καταναλώνεται από το αρσενικό υποκείμενο. Στον πυρήνα της, η δήλωση αυτή

είναι άκρως σεξιστική, υποτιμητική και δείχνει ότι το επίπεδο ευαισθητοποίησης αναφορικά με ζητήματα φύλου, σεξουαλικότητας είναι πολύ χαμηλό, αλλά δεν πέφτουμε από τα σύννεφα.

Είχε προηγηθεί, εξάλλου, και η δήλωση του ακροδεξιού Πολωνού ευρωβουλευτή Γιάνους Κόρβιν-Μίκε ότι σαφώς και οι γυναίκες πρέπει να πληρώνονται λιγότερα γιατί είναι πιο αδύναμες, μικρότερες σε μέγεθος και λιγότερο ευφυείς, με λίγα λόγια κατώτερα όντα. Οι δηλώσεις αυτές μόνο αφελείς και αστείες δεν θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν. Φέρουν μια ισχυρή αντίληψη υποτίμησης της γυναικείας υπόστασης και δεν είναι άσχετες με την πολιτική κατάσταση που επικρατεί στην Πολωνία και την ισχυροποίηση της ακροδεξιάς, η οποία αποτυπώθηκε και στο εκλογικό αποτέλεσμα του 2015 με την επικράτηση του συντηρητικού και άκρως ξενοφοβικού κόμματος του Νόμου και της Δικαιοσύνης (PiS).

Μην ξεχνάμε, ωστόσο, να αναφέρουμε ότι πριν από μερικούς μήνες, οι γυναίκες στην Πολωνία δώσανε μια ισχυρή μάχη και την πετύχανε ενάντια στον νόμο που ήθελε να επεκτείνει την απαγόρευση εκτρώσεων σε καθολικό επίπεδο[3]. Αντίστοιχη τροπολογία[4] ήθελε να περάσει και ο Τραμπ περιστοιχισμένος από άνδρες συμβούλους. Το γεγονός ότι ήταν όλοι τους άνδρες και αποφάσιζαν για την τύχη των ζωών και των σωμάτων των γυναικών, αποτυπώνει τόσο σε συμβολικό αλλά και σε πραγματικό επίπεδο την αντιμετώπιση των γυναικών.

Η επίκληση στο έθνος, στη διατήρησή του, στη συνέχισή του και στην αναπαραγωγή του μέσα από τα σώματα των γυναικών σαφώς και δεν είναι τωρινό φαινόμενο. Το παρατηρούμε σε διάφορες περιόδους μέσα από την ανακίνηση του δημογραφικού ζητήματος ή αλλιώς της υπογεννητικότητας, προσδίδοντας στην εκάστοτε μήτρα εθνική και πολιτική σημασία. Κάπως έτσι έρχονται στο προσκήνιο εθνικιστικές και σεξιστικές λογικές, οι οποίες έχουν στο επίκεντρό τους το θηλυκό σώμα, τη διαχείρισή του με απώτερο σκοπό τον έλεγχό του. Αντίστοιχα, τα σώματα των ΛΟΑΤΚΙ υποκειμένων, που δεν μπορούν με «φυσικό» τρόπο να

αναπαραγάγουν το έθνος, όχι μόνο θεωρούνται ανεπιθύμητα, αλλά τοποθετούνται στο πυρ το εξώτερον, στιγματίζονται ως ανίκανα και συχνά γίνονται θύματα βίαιων επιθέσεων.

Στο σημείο αυτό, θα λέγαμε ότι ο φασισμός και ο σεξισμός συναντώνται στο θηλυκό σώμα, τροφοδοτώντας ο ένας τον άλλον και συμβάλλοντας στη διατήρηση ενός συντηρητικού πλαισίου, όπου όλα είναι υπό καθεστώς ελέγχου. Οτιδήποτε, οποιο(α)σδήποτε ξεφεύγει από αυτό το κυρίαρχο πλαίσιο θα διώκεται, θα απομονώνεται, θα εξορίζεται, θα προπηλακίζεται, θα είναι το ξένο, το άλλο, το διαφορετικό. Κάπου εδώ όμως θα δανειστούμε από τον Φουκώ την άποψη ότι όπου υπάρχει εξουσία υπάρχει και αντίσταση. Τόσο σε τοπικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο, παρατηρούμε την ύψωση αναχωμάτων απέναντι σε αυτές τις σεξιστικές και φασιστικές λογικές που περιορίζουν την ελεύθερη βούληση και δράση των υποκειμένων.

Η επίθεση που δέχονται τα σώματα των θηλυκών και των ΛΟΑΤΚΙ υποκειμένων από τις κυρίαρχες πολιτικές, είναι δυνατόν, ακριβώς μέσα από τη διαδικασία της αντίδρασης, να αλλάξει κατεύθυνση και σαν μπούμερανγκ να στραφεί εναντίον τους. Όσο οι επιθέσεις εντείνονται οι αντιστάσεις οξύνονται, και αυτή είναι δυνατό να δημιουργήσει συνθήκες ρήξης, αλλά και νίκης. Στο εγχώριο συγκείμενο, ακολουθώντας και το διεθνές παράδειγμα, οι θεματικές που άπτονται του ζητήματος του φύλου την τελευταία δεκαετία έχουν μπει με δυναμικό τρόπο στον δημόσιο λόγο. Σε αυτό βέβαια έχει βοηθήσει και το γεγονός ότι τόσο στο ακαδημαϊκό όσο και στο κινηματικό επίπεδο έχει τεθεί μια τέτοια ατζέντα. Μια άλλη διαπίστωση όμως είναι ότι τα ζητήματα φύλου και γενικότερα ο αντισεξισμός συζητούνται αποσπασματικά και δεν αποτελούν θέματα της βασικής πολιτικής ατζέντας του κινηματικού χώρου.

Συζητούνται αποσπασματικά και δίχως προτάσεις ουσιαστικής αλλαγής του τρόπου σκέψης και δράσης και επιπλέον τις περισσότερες φορές τίθενται μέσα από τη λογική ότι αφού δεν τίθεται από τις ίδιες τις γυναίκες δεν υπάρχει λόγος να τεθεί από τους άνδρες.

Το ζήτημα του αντισεξισμού εν γένει δεν είναι μια καθημερινή πρακτική ενσωματωμένη τόσο στις ατομικές συμπεριφορές όσο και στις πολιτικές διαδικασίες και αυτό είναι ένα βασικό ζητούμενο του κινήματος.

Από την άλλη, το αντιφασιστικό κίνημα, μέσα από τις αντιφασιστικές δράσεις, τόσο σε πρακτικό όσο και σε θεωρητικό επίπεδο, μετά και από την άνοδο της Χρυσής Αυγής, παρουσιάζει μια συνεχή και συνεπή παρουσία. Πόσο όμως αντισεξιστικό μπορεί να θεωρηθεί το αντιφασιστικό κίνημα; Ο μιλιταριστικός τρόπος, όπως αυτό εκδηλώνεται τόσο μέσα από την αμφίεση, αλλά και από τις μεθόδους αντιμετώπισης των φασιστών, λειτουργεί αποτρεπτικά στη διαδικασία της αντισεξιστικοποίησης του αντιφασιστικού κινήματος. Αυτό δεν σημαίνει ότι και θηλυκά υποκείμενα δεν συμμετέχουν σε αυτό και μάλιστα εξίσου μαχητικά, αλλά η κυρίαρχη εικόνα παραμένει αρσενική, βίαιη, άγρια, εκείνη του γυμνασμένου μάτσο άνδρα, η οποία λειτουργεί αποτρεπτικά για τους πολλούς/ές.

Αυτό βέβαια δεν είναι άσχετο από τα στερεότυπα που κυριαρχούν και που σχετίζονται τόσο με την έμφυλη διάσταση της χρήσης του δημόσιου χώρου, αλλά και με την μονοπωλιακή χρήση της βίας από τα αρσενικά υποκείμενα και την ταυτόχρονη τοποθέτηση των θηλυκών υποκειμένων στην κατάσταση του ευάλωτου, του αδύναμου, του ευαίσθητου, φοβισμένου πλάσματος. Ως εκ τούτου, το αντιφασιστικό κίνημα μονοπωλείται από αυτή την εικόνα του μάτσο, γυμνασμένου άνδρα που επιτίθεται στον μάτσο, γυμνασμένο φασίστα.

Η μορφή του αντιφασιστικού κινήματος στην Ελλάδα, έτσι όπως διαμορφώθηκε τα τελευταία χρόνια, είναι διττή. Η μία είναι οι εκδηλώσεις-διαδηλώσεις και η άλλη η πιο επιθετική απάντηση στους φασίστες. Ο αντισεξισμός κινείται κυρίως γύρω από τη σφαίρα της ευαισθητοποίησης των υποκειμένων αναφορικά με το φύλο, τις έμφυλες διαστάσεις, τον σεβασμό στη διαφορετικότητα του άλλου. θέλω να πω ότι δεν έχουμε δει συγκρούσεις ενάντια στον σεξισμό, ο οποίος αποτελεί ένα σύστημα ιεραρχίας στο

οποίο συστηματικά υποτιμάται ο ρόλος και η υπόσταση του θηλυκού υποκειμένου, όπως έχουμε δει αντίστοιχα ενάντια στους φασίστες.

Κατά τη γνώμη μου, αυτό δεν είναι τυχαίο και είναι βαθύτατα πολιτικό. Ο σεξισμός είναι τόσο βαθιά ενσταλαγμένος μέσα μας που διακλαδώνεται, παίρνει διάφορες μορφές και εντέλει κάνει τον εχθρό αόρατο ή καλύτερα αδιόρατο. Όλοι θα πουν ότι είναι αντισεξιστές, ναι, και οι αντιεξουσιαστές-αναρχικοί θα το πουν, αλλά αλήθεια σε ποιο βαθμό είναι ικανοί, πρώτον, να αναγνωρίσουν τον σεξισμό και, δεύτερον, πόσο αλλά και με ποιους τρόπους είναι διατεθειμένοι να τον παλέψουν όταν οι ρίζες της πατριαρχίας είναι τόσο βαθιές και οι ίδιοι καλύπτονται αρκετές φορές κάτω από τον μανδύα της αντιεξουσίας; Από την άλλη, ο αντιφασισμός έχει έναν εχθρό, ξεκάθαρο, τον φασισμό, τον ακροδεξιό, τη ρητορική του και την πρακτική του και επομένως μπορεί να αντιμετωπιστεί.

Η αντισεξιστικοποίηση του αντιφασιστικού κινήματος εμφανίζεται ως πρόκληση και ως μεγάλο στοίχημα στις δεδομένες συνθήκες. Είναι, ωστόσο, εφικτό να ενσταλάξουμε στοιχεία αντισεξισμού μέσα στο αντιφασιστικό κίνημα. Στη Ροζάβα, για παράδειγμα, πρόσφατα δημιουργήθηκε ένας πυρήνας IRPGF5, και αν ακούσετε τη σύντομη διακήρυξή τους, αναφέρονται στον πόλεμο ενάντια στην πατριαρχία ως θεμελιώδες στοιχείο της δράσης τους. Εδώ, –που τόσο πολύ επικαλούμαστε το παράδειγμα της Ροζάβα, ίσως γιατί απέχει πολύ από τον δικό μας τρόπο ζωής και οργάνωσης και ό,τι απέχει το εξωτικοποιούμε, το θαυμάζουμε από μακριά, αλλά είναι δύσκολο να το υιοθετήσουμε γιατί θα πρέπει να αλλάξουμε μάλλον ριζικά–, θα ακούσουμε για την πατριαρχία και τον πόλεμο που πρέπει να κάνουμε ενάντια σε αυτή αν όχι ποτέ τότε σίγουρα σπάνια, κυρίως στις 30 Νοέμβρη ή σε κάποιο περιστατικό έμφυλης βίας. Είναι κάπως επετειακός αυτός ο πόλεμος.

Η καθημερινή μας δράση σε όλους τους τομείς των δραστηριοτήτων μας μπορεί να αποτελέσει τη ρωγμή σε αυτό το κυρίαρχο πλαίσιο αντιλήψεων. Η μάχη ενάντια στον φασισμό και τον σεξισμό είναι προσωπική, αλλά και συλλογική υπόθεση. Για αυτό, όταν είμαστε

μάχιμοι αντιφασίστες δεν μπορούμε να μην είμαστε και μάχιμοι αντισεξιστές, όποια μορφή κι αν λαμβάνει αυτή η δράση. Κάπως έτσι θα οικοδομήσουμε το άλλο παράδειγμα, όπως έγινε και γίνεται διαρκώς στη Ροζάβα. Οι αντιδράσεις και η συσπείρωση των θηλυκών και ΛΟΑΤΚΙ υποκειμένων εξάλλου σε Ευρώπη και Αμερική, σε ένα glocal6 θα λέγαμε επίπεδο, ενάντια στις επιθέσεις που δέχονται από τις κυρίαρχες κρατικές-εθνικές πολιτικές, αποτελεί ένα σημείο όπου ο αντιφασισμός και ο αντισεξισμός συναντιούνται και είναι δυνατόν να οικοδομήσουν μια άλλη πραγματικότητα, ισότητας, αλληλεγγύης και αξιοπρέπειας, συνειδητοποιώντας βέβαια ότι οι ρίζες της πατριαρχίας είναι πολύ βαθιές και πρέπει να σκάψουμε πολύ, μέσα μας και έξω μας, ατομικά και συλλογικά, για να τις ξεριζώσουμε από την καθημερινή μας πρακτική και ζωή.

Βιβλιογραφία:

Φουκώ Μισέλ, 1982 [1980], *Η ιστορία της σεξουαλικότητας Ι: Η δίψα της γνώσης*, μτφρ. Γκλόρυ Ροζάκη, Αθήνα: Ράππα.

Χαλκιά Αλεξάνδρα, 2007[2004], *Το Άδειο Λίκνο της Δημοκρατίας; Σεξ, έκτρωση και εθνικισμός στην Ελλάδα*, μτφρ. Μαρία Καστανάρα, επιμ. Χριστίνα Κωνσταντάκη & Σοφία Φίλερη, Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Rawwida Baksh & Wendy Harcourt (ed), [2015], *The Oxford Handbook of Transnational Feminist Movements,* Οξφόρδη: Oxford University Press.

_____

Σημειώσεις:

1. Για μια διεξοδική καταγραφή της ανόδου της ακροδεξιάς στην Ευρώπη βλ. Martin Smith & Tash Shifrin, (2016), “Fascism and the far right in Europe: country by country guide and analysis”, διαθέσιμο διαδικτυακά: https://www.dreamdeferred.org.uk/2016/04/fascism-and-the-far-right-in-europe-country-by-country-guide-part-one/

2. Εδώ παραθέτουμε και τη δήλωση του κυβερνητικού εκπροσώπου της Ν.Δ. Ν. Δένδια: «Με αυτά που κάνετε, όχι με τη Σκάρλετ Γιόχανσον δεν θα βγαίνατε για κοκτέιλ, αλλά και η μακαρίτισσα, Γεωργία Βασιλειάδου, πολύ θα σας έπεφτε!», αλλά και το σεξιστικό σχόλιο του βουλευτή Μεσσηνίας του ΣΥΡΙΖΑ Π. Κωνταντινέα εναντίον της εκπαιδευτικού Π. Σοφιανού: «Βγάλε το μέικ απ και τα σκουλαρίκια και μετά μίλα».
3. Στην Πολωνία η άμβλωση επιτρέπεται μόνο σε τρεις περιπτώσεις: αν κινδυνεύει η υγεία ή η ζωή της μητέρας, αν από τον προγεννητικό έλεγχο διαπιστωθεί κάποια σοβαρή, ανίατη ασθένεια στο έμβρυο και αν η εγκυμοσύνη ήταν αποτέλεσμα βιασμού ή αιμομιξίας.
4. Ο Τραμπ υπέγραψε μια εκτελεστική πράξη κατά των αμβλώσεων επαναφέροντας την αποκαλούμενη ως «Mexico City Policy» που είχε υιοθετήσει ο Ρόναλντ Ρίγκαν το 1984. Πρακτικά, η απόφαση του Τραμπ απαγορεύει τη χρηματοδότηση διεθνών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων που παρέχουν βοήθεια, ενημέρωση και συμβουλεύουν για θέματα οικογενειακού προγραμματισμού και αναπαραγωγικών επιλογών εφόσον μεταξύ αυτών υπάρχει και η επιλογή της άμβλωσης. Γι’ αυτό και η πολιτική αυτή συχνά αποκαλείται ως διεθνής «νόμος-φίμωτρο».
5. International Revolutionary People’s Guerrilla Forces.
6. Πρόκειται για έναν συνδυασμό των λέξεων global και local για να δείξει την αλληλεπίδραση και την ανταλλαγή εμπειριών του τοπικού στοιχείου/κινήματος με το παγκόσμιο.

Το παρόν κείμενο δημοσιεύεται στο Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 19

Εκπομπή ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ | Ημέρα ενάντια στη Βία κατά των Γυναικών (audio)

Εκπομπή ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ.
Κάθε Παρασκευή στις 14:00, στην ERTOPEN.
Αναλύσεις και σχολιασμός… από τα κάτω.

Την Παρασκευή 25/11 ο Αποστόλης Στασινόπουλος και ο Παναγιώτης Μπλέτσας συζήτησαν με αφορμή την παγκόσμια ημέρα ενάντια στη βία κατά των γυναικών. Μαζί τους, η Ελιάνα Καναβέλη, δρ. Κοινωνιολογίας, αναλύοντας το ελληνικό και διεθνές συγκείμενο.

Νομοσχέδιο για τη Σεξουαλική Κακοποίηση στη Τουρκία: Να Πάρουμε πίσω τις Κλεμμένες μας Ζωές

Mercan Doğan – Nergis Şen (από *Αναρχικές Γυναίκες Τουρκίας*)
Μετάφραση: Ελιάνα Καναβέλη

Είμαι η γυναίκα που έχει ξυπνήσει από το όνειρο της χιλιάδες χρόνια
Έχω βρει το μονοπάτι μου και ποτέ δεν θα ξαναγυρίσω.
Έχω δει ξυπόλυτα, περιπλανώμενα και άστεγα παιδιά.
Έχω δει νύφες με βαμμένα από χένα χέρια και πένθιμα ρούχα.
Έχω δει γιγαντιαίους τοίχους φυλακών να καταπίνουν την ελευθερία στο αχόρταγο στομάχι τους

Έχω γεννηθεί μέσα από έπη αντίστασης και θάρρους
Έχω μάθει το τραγούδι της ελευθερίας μέχρι την τελευταία αναπνοή, στα κύματα του αίματος και στη νίκη!
Meena Keshwar Kamal

Ζούμε στις περιοχές όπου 482,908 παιδιά παντρεύτηκαν κατά τη διάρκεια των τελευταίων 10 ετών. Στα εδάφη όπου 31,337 παιδιά παντρεύτηκαν, μόνο κατά το έτος 2015. Και κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους, τουλάχιστον 11,095 παιδικές κακοποιήσεις καταγγέλθηκαν επίσημα, από τις οποίες 1377 ήταν αγόρια και 9718 ήταν κορίτσια. Σκεφτείτε το: Οι κρατικοί αξιωματούχοι αυτών των περιοχών διακηρύττουν ότι οι βιαστές θα αφεθούν ελεύθεροι εάν παντρευτούν τα κορίτσια που έχουν βιάσει.

Παρόλο που το νομοσχέδιο για τη «σεξουαλική κακοποίηση» προετοιμάστηκε από 6 βουλευτές του AKP[1] και προτάθηκε στις 17 Νοέμβρη αποσύρθηκε από την επιτροπή στις 22 Νοεμβρίου και αφαιρέθηκε από το σχέδιο νόμου. Είναι σημαντικό να καταλάβουμε τι σημαίνει για μας τις γυναίκες, αυτή η πρόταση, η οποία αντιμετωπίστηκε από τις διαμαρτυρίες των γυναικών από την ώρα που εμφανίστηκε.

Το σχέδιο νόμου ανοίγει το δρόμο για το γάμο παιδιών με τους βιαστές τους

Το προπαρασκευαστικό νομοσχέδιο μείωνε το κατώτατο όριο ηλικίας για την σεξουαλική συναίνεση από τα 15 έτη στα 12 και στόχευε να θέσει τις βάσεις για: την ατιμωρησία των δραστών σεξουαλικής παρενόχλησης και βιασμού στο παρόν, αλλά και σε μελλοντικές παρόμοιες νομικές υποθέσεις, την απενοχοποίηση σεξουαλικών εγκλημάτων, την αθώωση των δραστών σεξουαλικής παρενόχλησης και βιασμού στην περίπτωση που παντρευτούν τα παιδιά, τα οποία έχουν εκμεταλλευτεί και την δημιουργία παιδιών-νυφών.

Θα βοηθήσει να δώσουμε ένα χειροπιαστό παράδειγμα για το τι θα συμβεί στην περίπτωση που το νομοσχέδιο περάσει. Ας σκεφτούμε την Ayse, η οποία βιάστηκε στην ηλικία των 11 ετών από 20

άνδρες, το 2009. Μετά την ψήφιση του νομοσχεδίου, εάν κάποιος από αυτούς τους 20 άνδρες παντρευτεί την Ayse, και οι 20 βιαστές θα αθωωθούν. Θα ισχυριστούν ότι οι 19 άνδρες δεν ήταν βιαστές, αλλά βοηθοί και ο βιαστής θα έχει απενοχοποιηθεί με το να παντρευτεί την Ayse. Παρόλο που ο νόμος δεν το θέτει κατηγορηματικά αυτό, δεν είναι δύσκολο να μαντέψουμε τι πρόκειται να συμβεί. Όπως ακριβώς δεν είναι δύσκολο να εξαναγκάσεις ένα κορίτσι 11 ετών να πει ότι «δεν εξαναγκάστηκα, συναίνεσα», ή «οι άλλοι 19 άνδρες βοήθησαν τον έναν άνδρα, μόνο ο ένας άνδρας βίασε»… θα εξαναγκάζονται να «συναινούν» για ό,τι έζησαν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο.

Εξαιτίας του φόβου και της καταπίεσης στην κοινωνία που ζούμε, είναι σπάνιο η σεξουαλική παρενόχληση ή ο βιασμός των γυναικών και των παιδιών να έρθει στη δημοσιότητα, ή να δικαστεί από το άδικο δικαστήριο, το οποίο το κράτος αποκαλεί δικαστικό σύστημα, με εξαίρεση την περίπτωση που η γυναίκα σκοτώνεται ή μένει έγκυος κατά τη διάρκεια του βιασμού. Αυτό συμβαίνει επειδή η κοινωνία πιστεύει ότι ο ένοχος δεν είναι ο βιαστής, αλλά αυτή που έχει βιαστεί. Αυτή η αντίληψη δημιουργήθηκε και προπαγανδίστηκε φυσικά από το κράτος και εφαρμόζεται κάθε μέρα. Αν και τα στατιστικά οργανισμών αναφέρουν ότι τα σεξουαλικά εγκλήματα κατά παιδιών έχουν αυξηθεί 700% τα τελευταία 10 χρόνια, αυτό είναι μόνο η κορυφή του παγόβουνου.

Η γυναίκα που φυλάγεται από την κοινωνία, η οποία την κατηγορεί για ατιμία ή ακόμα και για φόνο θα επιλέξει να παραμείνει σιωπηλή σχετικά με την σεξουαλική παρενόχληση-βιασμό εκτός αν δεν έχει άλλη επιλογή. Η επιλογή φυσικά δεν γίνεται με τη θέλησή της. Και το εν λόγω, προτεινόμενο νομοσχέδιο αποτελεί εκ νέου, φυσικά μέρος της έμφυλης πολιτικής του κράτους.

Από την αδιαφορία στη σφαγή: Έμφυλες πολιτικές του κράτους

Στην ανθρώπινη ιστορία, ο άνδρας κέρδιζε εξουσία με την μετάβαση σε κοινωνίες που είχαν αρχές και κράτος και κάθε φορά που κέρδιζε εξουσία, την χρησιμοποιούσε πάνω στη γυναίκα. Στις

πατριαρχικές κοινωνίες, η γυναίκα ανήκε στην πατριαρχία για αιώνες και καταστέλλεται από την εν λόγω αρχή με τους κοινωνικούς ρόλους που επιβάλλονται πάνω της. Το κράτος δημιούργησε τη βία της (ανδρικής) εξουσίας. Η βία εφαρμόστηκε πάντα στο γυναικείο σώμα. Η πατριαρχία έκανε τις γυναίκες «καταπιεσμένα αντικείμενα» μέσα από την επιβολή σεξιστικών τύπων, τη στρατιωτικοποίηση της ζωής και με τον καπιταλισμό που μετατρέπει την εργασία, το σώμα και την ταυτότητα σε ένα εμπόρευμα προς αγορά ή πώληση.

Καθώς το κράτος έθεσε ως πυρήνα της κοινωνίας την οικογένεια, περιέκλεισε την γυναίκα στην οικογένεια. Το θρησκευτικό δόγμα, οι πολιτισμικές και ηθικές νόρμες, οι κανόνες και οι νόμοι, ήθη και έθιμα κανονικοποίησαν τον σεξισμό, ο οποίος ασκούνταν διαρκώς. Η «ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου», την οποία τώρα συζητάμε πέρα από το βιολογικό φύλο, καθόρισε την εξουσία μεταξύ των φύλων, τοποθέτησε τη γυναίκα στο σπίτι, κυριάρχησε το σώμα της μέσω της σεξουαλικότητας και δημιούργησε κράτη όπου η ανισότητα καλλιεργείται, προστατεύεται και διαρκώς αναπαράγεται.

Καθώς οι γυναίκες εκτίθενται στην εκμετάλλευση μέσα από ποικίλους τρόπους κυριαρχίας σε ένα πατριαρχικό σύστημα, αυτό συνέβαινε πάντα εξαιτίας της ύπαρξης της εξουσίας. Όχι μόνο της πολιτικής και οικονομικής εξουσίας. Όταν δεν παραβλέπουμε την αναγκαιότητα της καταστροφής της κοινωνικοπολιτισμικής εξουσίας του άνδρα, είναι πιθανό να αξιολογήσουμε αυτό το θέμα συνολικά.

Μολονότι η βία της εξουσίας μερικές φορές εμφανίζεται ως κρατική βία, για μας τις γυναίκες, αυτή η βία προέρχεται κυρίως από τους άνδρες. Ωστόσο, αυτό δεν αποκλείει το γεγονός ότι η πραγματική πηγή του προβλήματος είναι η «ύπαρξη της εξουσίας». Ο ίδιος τύπος βίας κατευθύνεται από την κοινωνία και σε άλλες ετερότητες. Η εξουσία, επίσης, διαμορφώνει την πολιτική της καταπίεσης μέσω αυτών των ετεροτήτων. Κακοποιούμαστε σεξουαλικά, βιαζόμαστε και αυτοί οι βιασμοί νομιμοποιούνται από το κράτος. Δολοφονούμαστε συστηματικά από

τον άνδρα τρομοκράτη, κλεινόμαστε στα σπίτια και στην οικογένεια και υπακούμε στον άνδρα. Με το να ζούμε αυτή τη ζωή πώς θα απελευθερωθούμε από τα κελιά που είμαστε κλεισμένες; Πώς να πάρουμε πίσω τις ζωές μας; Πώς να χειραφετηθούμε από την καταπίεση και τη βία της πατριαρχίας; Πρέπει να σκεφτούμε ξανά τι θέλουμε για τις ζωές μας και για την ελευθερία μας.

Η γυναίκα και ο εγγυητής του παραδοσιακού κράτους σήμερα, ΑΚΡ

Οι έμφυλες πολιτικές του κράτους κινούνται πέρα από την αγνόηση της ταυτότητας και του σώματος των γυναικών και διαμορφώθηκαν από τον στόχο της δημιουργίας της «συντηρητικής κοινωνίας». Η είσοδος του ελέγχου γεννήσεων στην πολιτική ατζέντα λέγοντας ότι «είναι αμαρτία», η απαγόρευση των εκτρώσεων λέγοντας ότι είναι «σφαγή», είναι πολιτικές ελέγχου του πληθυσμού από μόνες τους. Αλλά πέραν τούτου, όλες αυτές οι πολιτικές σχετίζονται με τον στόχο του ΑΚΡ, ο οποίος είναι η δημιουργία και η ανάπτυξη μιας συντηρητικής κοινωνίας.

Το κράτος που ενδιαφέρεται για τη γυναίκα που γεννάει «πολύ» ή για τη γυναίκα που είναι αναγκασμένη από την απαγόρευση των εκτρώσεων να γεννήσει αν και έμεινε έγκυος από βιασμό, από τη μια πλευρά διατηρεί την «υποταγμένη» ταυτότητα της γυναίκας και από την άλλη πλευρά διατηρεί την εξουσία του άνδρα, μέσα από τις πολιτικές ελέγχου του πληθυσμού και του σώματος εναντίον των γυναικών. Αυτός ο στόχος υποστηρίζεται όχι μόνο από τους νόμους, αλλά επίσης και από τον καθημερινό λόγο των κρατικών αξιωματούχων, ειδικών κύκλων του ΑΚΡ, τα κυρίαρχα ΜΜΕ και μέσω πολλών άλλων καναλιών.

Στις 18 Νοεμβρίου, ο υπουργός Δικαιοσύνης Bekir Bozdag στη δήλωσή του για το νομοσχέδιο για τον βιασμό είπε: «Το νομοσχέδιο σκοπεύει μόνο στην εξάλειψη της θυματοποίησης των γυναικών εκτός, των ανδρών εντός (φυλακή), των παιδιών που γεννιούνται από αυτούς τους γάμους και των οικογενειών τους». Αγνόησε εντελώς τη γυναίκα και ευλόγησε την οικογένεια μέσω ενός γάμου, ο οποίος ήταν αποτέλεσμα βιασμού.

Αυτή η επίθεση εισβάλλει σε όλη τη σφαίρα της γυναικείας ζωής. Οι κρατικοί αξιωματούχοι χρησιμοποιούν την εξουσία για να καθορίσουν οτιδήποτε σχετίζεται με τη γυναίκα, από την εξωτερική εμφάνιση ως τη συμπεριφορά. Για παράδειγμα στις 24 Ιουλίου, τα λόγια του τότε Αντιπροέδρου Bulent Arinc «οι γυναίκες δεν πρέπει να γελάνε δυνατά στον δρόμο. Η γυναίκα που γελάει είναι ανήθικη», καθορίζουν το πώς πρέπει να γελάμε. Από την άλλη πλευρά κλείνει το μάτι στους άνδρες υπόρρητα, νομιμοποιώντας οτιδήποτε συμβεί σε μια γυναίκα που στερείται ηθικής. Τον Δεκέμβρη του ίδιου έτους, ο Πρωθυπουργός Recep Tayyip Erdogan με τη δική του δήλωση ότι «ο έλεγχος γεννήσεων είναι προδοσία» ισχυρίστηκε ότι οι μέθοδοι ελέγχου των γεννήσεων διακινήθηκαν από εχθρούς που επιδιώκουν να στεγνώσει το τουρκικό αίμα και οι γυναίκες που χρησιμοποιούν μεθόδους αντισύλληψης είναι προδότριες.

Ακόμα θυμόμαστε τη δήλωση του Erdogan στις 28 Δεκεμβρίου του 2011, μετά τη σφαγή του Roboski, η οποία πραγματοποιήθηκε ενόσω ο νόμος για την απαγόρευση εκτρώσεων βρισκόταν στην πολιτική ατζέντα σε εκείνες τις περιοχές, λέγοντας ότι η έκτρωση είναι μια Uludere[2].

Τον Μάη του 2012, αναφορικά με το ζήτημα της εγκυμοσύνης μετά από βιασμό ο υπουργός υγείας Recep Akdag είχε δηλώσει: «εάν κάτι κακό συμβεί σε αυτή, πρέπει να γεννήσει. Το κράτος θα το φροντίσει (το μωρό)». Επίσης, ο δήμαρχος της Άγκυρας Melih Gokcek δήλωσε σχετικά με τις γυναίκες που αναζητούν να κάνουν έκτρωση μετά από βιασμό, «Το παιδί δεν έχει καμιά ενοχή, αφήστε τη μητέρα να πεθάνει».

Αυτές οι μισογύνικες δηλώσεις, που μερικές φορές αγνοούν τη ζωή των γυναικών και μερικές φορές τις στοχοποιούν απευθείας είναι αμέτρητες. Και το θέμα φυσικά δεν περιορίζεται μόνο σε αυτές. Εκτός από το αφήγημα περί της εξουσίας του άνδρα, είναι οι καθυστερημένες ποινές σε περιπτώσεις σεξουαλικής παρενόχλησης γυναικών, οι καθυστερημένες καταδίκες σε υποθέσεις βιασμών, ποινές φυλάκισης που τρέπονται σε ποινές προστίμων, άνδρες δολοφόνοι λαμβάνουν μειωμένη ποινή λόγω άδικης πρόκλησης και καλής συμπεριφοράς κατά τη διάρκεια της υπόθεσης. Αυτή είναι η αδικία που ήδη ζούμε. Και το θέμα δεν περιορίζεται μόνο στην περίοδο διακυβέρνησης του AKP. Ο λόγος και οι νόμοι όλων των εξουσιαστικών αρχών βρίσκονται στην ίδια γραμμή πλεύσης. Όπως προαναφέραμε, το θέμα δεν ήταν αυτή ή άλλη εξουσία, αλλά αυτή καθεαυτή η «εξουσία».

Λες και όλα αυτά δεν ήταν ήδη αρκετά. Η εξουσία του άνδρα για μια ακόμη φορά δημιούργησε μια ατζέντα που εξαγριώνει τις γυναίκες με ένα σχέδιο νόμου που ενθαρρύνει το γάμο παιδιών με τους βιαστές τους. Η απόσυρση του νομοσχεδίου έγινε ένα από τα πιο χειροπιαστά παραδείγματα που δείχνει ότι οι γυναίκες μπορούν να απελευθερωθούν μέσω της αντίστασης.

Η αντίσταση των γυναικών λέει # Tecavüz Meşrulaş tırılamaz # Ο βιασμός δεν μπορεί να νομιμοποιηθεί

Το κράτος που απαγορεύει την κυκλοφορία στους δρόμους σήμερα χρησιμοποιώντας την κατάσταση εκτάκτου ανάγκης ως δικαιολογία, εκτελεί δολοφονικές πολιτικές απέναντι στους αγώνες των γυναικών, κλείνοντας ενώσεις γυναικών, συλλαμβάνοντας γυναίκες που παλεύουν ενάντια στην πατριαρχία και βασανίζει γυναίκες. Επίσης, στον υψηλής έντασης πόλεμο στο Bakur (Βόρειο Κουρδιστάν)-στην πραγματικότητα ήδη σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης- ακριβώς λίγο πριν διακηρυχτεί από το κράτος η κατάσταση έκτακτης ανάγκης, οι γυναίκες στοχοποιήθηκαν ευθέως από τις επιθέσεις. Η μητέρα, η οποία, εξαιτίας της απαγόρευσης κυκλοφορίας, δεν μπορούσε να θάψει την κόρη της που σκοτώθηκε από το κράτος, το παιδί που δεν μπορούσε να πάρει το νεκρό σώμα της μητέρας του και έπρεπε να το βλέπει για 7 μέρες, οι

αδερφές μας, οι φίλες μας, οι συντρόφισσές μας που βιάστηκαν και σκοτώθηκαν από στρατιώτες- εάν αυτά δεν φτάνουν- εκτέθηκαν γυμνές στα κοινωνικά δίκτυα… Πολλές άλλες ζωές κλέφτηκαν στην περίοδο της έκτακτης ανάγκης. Κλέβονται σήμερα.

Σε αυτές τις συνθήκες το κράτος που βασίζει την ύπαρξή του στην αρρενωπότητά του, και στους νόμους του κράτους, πραγματοποιεί μια συνολική επίθεση στη ζωή μας, στη ζωή των γυναικών. Το νομοσχέδιο για τον βιασμό είναι μόνο ένα μέρος αυτής της συνολικής επίθεσης, το τελευταίο επεισόδιο του βιασμού που συντελείται από το κράτος για χρόνια.

Λίγες ώρες αφότου το νομοσχέδιο εισήχθη στην ατζέντα από τους 6 βουλευτές του ΑΚΡ, οι γυναίκες ξεκίνησαν να διαδηλώνουν σε πολλές πόλεις. Οι διαμαρτυρίες ξεκίνησαν ως καθιστικές από 20-30 ανθρώπους και μετατράπηκαν σε διαδηλώσεις δεκάδων χιλιάδων την επόμενη νύχτα. Η αστυνομία που απαγόρευσε την κυκλοφορία τους στους δρόμους, στις πλατείες και κάθε είδους διαμαρτυρία χρησιμοποιώντας την κατάσταση έκτακτης ανάγκης ως δικαιολογία, δεν μπορούσε να συγκρατήσει αυτές τις τόσες πολλές γυναίκες και υποχώρησε. Επειδή οι διαμαρτυρίες συνεχίστηκαν και αυξήθηκαν χωρίς να σταματήσουν, παρά τις επιθέσεις της αστυνομίας και επειδή υπήρχαν αντιδράσεις από όλον τον κόσμο, το νομοσχέδιο έπρεπε να αποσυρθεί. Εν κατακλείδι, οι γυναίκες απέτρεψαν το νόμο και επίσης άνοιξαν τις κλειδωμένες πόρτες των δρόμων για τους διαδηλωτές.

Να πάρουμε πίσω τις κλεμμένες μας ζωές: Οργανωμένος αγώνας!

Εμείς οι αναρχικές γυναίκες, γνωρίζουμε ότι η χειραφέτησή μας δεν σχετίζεται ούτε με τους νόμους που προτείνει το κράτος και αργότερα τους αποσύρει, ούτε με τις τιμωρίες του, ούτε με την υποτιθέμενη δικαιοσύνη του. Σαφώς γνωρίζουμε ότι το νομοσχέδιο για τη «σεξουαλική εκμετάλλευση» θα αναθεωρηθεί και θα προταθεί εκ νέου λίγο καιρό αργότερα και θα επανέρθει στην ατζέντα με νέες προτάσεις που στόχο θα έχουν να επιτεθούν στις ζωές μας.

Γνωρίζουμε, επίσης, ότι καμιά δικαιοσύνη που αγνοεί το γυναικείο σώμα, την ταυτότητα και την ύπαρξη, που η ίδια είναι αρσενική και βασίζει την διατήρηση της στην αρρενωπότητα, δεν μπορεί να ζητήσει το λογαριασμό για αυτές τις δολοφονημένες γυναίκες. Φυσικά δεν είναι δυνατό να ζητήσει λογαριασμό για τα καταστραμμένα όνειρα και τις ζωές που χάθηκαν εξαιτίας της αρσενικής δικαιοσύνης του αρσενικού κράτους. Επειδή ούτε η οργή που μεγαλώνει κάθε φορά που μια γυναίκα δολοφονείται δεν θα βρει καμιά δικαιοσύνη, ούτε ο πόνος για τους χαμένους θα σταματήσει με τις φυλακίσεις.

Για αυτόν τον λόγο χρειάζεται να δώσουμε έμφαση για μια ακόμη φορά στο ότι ο μόνος τρόπος της ύπαρξης μας ενάντια στο κράτος, που διατηρεί την ύπαρξή του καταστρέφοντας τις ζωές μας, είναι να οργανωθούμε και να παλεύουμε. Η ασπίδα της γυναίκας εναντίον του άνδρα και του κράτους μπορεί να είναι μόνο η γυναικεία αλληλεγγύη. Η γυναίκα που είναι μόνη και αδύναμη ενάντια στην εξουσία, μπορεί να αντιμετωπίσει τον εχθρό όταν είναι μαζί με τις γυναίκες σαν και αυτή. Η αλληλεγγύη είναι ανίκητη.

Η γυναίκα μπορεί να φτιάξει την ύπαρξή της μαζί με άλλες γυναίκες όταν απορρίψει την εξουσία και όλους τους τύπους της κυριαρχίας που έχουν δημιουργηθεί από την ίδια εξουσία. Η γυναίκα που στέκεται απέναντι στην εξουσία και γίνεται ενεργό υποκείμενο με το να αντιστέκεται σε αυτή την εξουσία μπορεί να κάνει την ύπαρξή της και να δημιουργήσει τη δική της επανάσταση. Αυτή η εσωτερική επανάσταση της γυναίκας, είναι η επανάσταση της γυναίκας και όλων των ανθρώπων που δρουν όπως φαντάζονται, έχουν τον έλεγχο των ζωών τους και απελευθερώνονται.

[1] Κόμμα Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης

[2] Uludere είναι ένα τούρκικο όνομα για ένα κουρδικό χωριό όπου 34 πολίτες σφαγιάστηκαν από κρατικό βομβαρδισμό.

Το Σύμφωνο Συμβίωσης και ο Δύσκολος Δρόμος του Μετά…

Ελιάνα Καναβέλη
Διδάκτωρ Κοινωνιολογίας

Το σύμφωνο συμβίωσης, αρχικά, για τα ετερόφυλα ζευγάρια ψηφίστηκε το 2008, παρά τη θέληση της ελληνικής πολιτείας, προκειμένου να ευθυγραμμιστεί αυτή με την ευρωπαϊκή οδηγία. Στο ελληνικό συγκείμενο, εξάλλου, ο γάμος είναι αυτός που αποτελούσε και αποτελεί την εγγύηση της συνέχισης της παράδοσης, αλλά και του έθνους κατ’ επέκταση. Οπότε προς τι ο ερχομός καινών δαιμονίων; Τότε, προς αποφυγή άλλων «παρεξηγήσεων» και «παρεκτροπών» είχε ξεκαθαριστεί σε όλους

τους τόνους ότι τα ομόφυλα ζευγάρια μένουν εκτός της συγκεκριμένης ρυθμίσεως. Το κράτος, πιστό και ευθυγραμμισμένο με τα χρηστά ήθη και έθιμα, στη δεδομένη χρονική και πολιτική συγκυρία επέλεξε να τα διαχωρίσει από τα ετερόφυλα ζευγάρια και να συντηρήσει τη μη θεσμική τους αναγνώριση, αναπαριστώντας τα ως το «αλλότριο» και το ξένο. Η λογική που επικρατούσε, και σε πολύ μεγάλο βαθμό συνεχίζει και επικρατεί, είναι ότι αυτοί οι άνθρωποι ας υπάρχουν ανάμεσα μας αρκεί να μην είναι ορατοί, θεσμικά αλλά και κοινωνικά. Ας παραμείνουν οι «άλλοι» που θα ορίζουν τους «εμείς», οι οποίοι δεν είναι άλλοι από τους κανονικούς, τους οικογενειάρχες, τους ετεροφυλόφιλους, τους φυσιολογικούς, τους «κανονικούς». Αυτοί που μπορεί να ασκούν σωματική και ψυχολογική βία στις συζύγους, συντρόφους και στα παιδιά τους, αλλά παρόλα αυτά να αξιολογούνται ως οι «κανονικοί» γιατί αυτοί μπορούν να αναπαράγουν το έθνος με τον «φυσιολογικό», ορθόδοξο τρόπο.

Η διοργάνωση των Pride κάθε χρόνο στην Αθήνα και πλέον, και σε άλλες πόλεις της Ελλάδας, με τις όποιες αντιφάσεις, επικρίσεις και αστοχίες παρατηρούνται σε αυτά, υπήρξαν σημαντικές στιγμές ορατότητας για τα υποκείμενα αυτά που στη δουλειά, στην οικογένεια, ακόμα και ενώπιον των φίλων τους παραμένουν αόρατα σε σχέση με τη σεξουαλικότητά τους. Είναι γνωστό το αφήγημα «ό,τι κάνουν ας το κάνουν στο κρεβάτι τους». Περιορισμός, δηλαδή, της σεξουαλικότητας, της έκφρασης και εν γένει της ύπαρξής τους μόνο στον ιδιωτικό και όχι στον δημόσιο χώρο.

Και ποιου, δηλαδή, είναι προνομιακός χώρος ο δημόσιος χώρος, θα μπορούσε να αναρωτηθεί κάποιος/α. Μα φυσικά των «κανονικών», αυτών που δεν διασαλεύουν καθ’ οιονδήποτε τρόπο την υπάρχουσα κοινωνική και πολιτική κατάσταση. Ίσως, για αυτό τα φιλιά στα θεωρία της βουλής αλλά και έξω από αυτήν από ομόφυλα ζευγάρια προκάλεσαν πλήθος αντιδράσεων και την παραγωγή λόγων μίσους, ρατσισμού και ομοφοβίας από πρόσωπα που χειρίζονται και διαχειρίζονται τον δημόσιο λόγο, πολιτικούς, δημοσιογράφους κ.α. Το δημόσιο κάδρο, ακόμα κι αν ψηφίστηκε το σύμφωνο συμβίωσης, δεν συμπεριλαμβάνει αυτούς/ες που με τις

σεξουαλικές επιλογές τους είναι δυνατόν να αναστατώνουν τη δημόσια τάξη. Γιατί, δηλαδή, ένα ετερόφυλο ζευγάρι να φιλιέται στον δρόμο και ένα ομόφυλο όχι και να πρέπει να πηγαίνει σε συγκεκριμένους χώρους για να νιώθει ασφαλές, περιορίζοντας με αυτόν τον τρόπο την ορατότητά του και κατ' επέκταση την ίδια του την ύπαρξη; Άρα, εδώ χρειάζονται κι άλλες διαδικασίες και αυτές σίγουρα δεν θα πρέπει να τις περιμένουμε από το κράτος.

Εξάλλου, το ΚΚΕ διαμέσου τόσο του κυρίου Γκιόκα όσο και της κυρίας Παπαρήγα, διατυμπάνισαν στη Βουλή ότι η ομοφυλοφιλία είναι ιδιωτική υπόθεση, συντηρώντας και αναπαράγοντας τη διάκριση και την απομόνωση αυτών των ανθρώπων. Χαρακτηριστικά δήλωσε η κα Παπαρήγα:

«Εμείς δεχόμαστε ότι μπορούν να υπάρχουν πολλές μορφές συμβίωσης, αλλά δεν δεχόμαστε να θεωρείται οικογένεια γιατί εκεί πάμε με βάση τη σεξουαλικότητα. Δεν τα αντιμετωπίζουμε με πνεύμα ηθικιστικό, αλλά πρέπει να τα δεις ως κοινωνική σχέση. Δεν μπορεί οι μορφές συμβίωσης να καθορίζονται έτσι. Αύριο μπορούν να ζουν σε κοινόβια, να ζουν δεκαπέντε μαζί ως κοινόβιο»*.

Και συνεχίζοντας αναφέρει: «να γίνουν αλλαγές που να εξασφαλίζουν ατομικά δικαιώματα, ποιος θα με κηδεύσει, ποιος δεν θα με κηδεύσει, σε ποιον μπορώ να αφήσω την περιουσία μου. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι μπορεί να υπάρχει ισοτιμία όλων των μορφών συμβίωσης. Πρέπει να είναι κάποιο κριτήριο και το κριτήριο στην κοινωνία που ζούμε είναι αυτό. Τα ετερόφυλα ζευγάρια με στόχο την αναπαραγωγή».

Αξίζει να σημειωθεί ότι τόσο το ΚΚΕ όσο και η Χρυσή Αυγή ψήφισαν κατά της ψήφισης του συμφώνου συμβίωσης.

Η επέκταση του συμφώνου συμβίωσης ψηφίστηκε τον Φλεβάρη του 2016, όταν αυτό εμφανίζεται ιστορικά για πρώτη φορά το 1936, στον Ισπανικό Εμφύλιο. Και όταν σε διάφορες χώρες του κόσμου ισχύει και ο γάμος μεταξύ των ομόφυλων ζευγαριών. Ο θεσμός του γάμου, ωστόσο, είναι ένα αμφιλεγόμενο ζήτημα και ένα πεδίο στο

οποίο ασκείται γόνιμη κριτική για τις εξουσιαστικές και ιεραρχικές σχέσεις που παράγονται και αναπαράγονται εντός αυτού καθώς και της συντήρησης του δυϊστικού προτύπου. Ένα δυϊστικό πρότυπο που πολλές φορές παραγνωρίζει και αποκρύπτει τον πλούτο των σχέσεων που ανθίζουν ακόμα και σε τούτο τον σκοτεινό τόπο και οι οποίες δεν προβλέπονται από κανένα σύμφωνο συμβίωσης ή γάμο…

Δυστυχώς, όμως, με το σύμφωνο συμβίωσης και για τα ομόφυλα ζευγάρια αυτός ο δυϊσμός συντηρείται. Γιατί επιτρέπεται εκ νέου η σύναψη σχέσης πάλι σε δυο άτομα, ακόμα και αν για τα ελληνικά δεδομένα θεωρείται προχωρημένη κίνηση. Ταυτόχρονα, η ύπαρξη άλλων μορφών οικογένειας που ξεπερνούν το πρότυπο της πυρηνικής οικογένειας αποκλείονται. Έρχονται τώρα αυτές να αποτελέσουν τους χρήσιμους «άλλους», οι οποίοι θα βοηθούν στην ύπαρξη των χρήσιμων «εμείς» και που ενδεχομένως θα λειτουργούν ως θεματοφύλακες της, αν και «διαστρεβλωμένης, σίγουρα καλύτερα διαχειρίσιμης κατάστασης. Γιατί το κράτος δεν θα ασκήσει καμία πολιτική ή δεν θα ψηφίσει κανέναν νόμο που δεν θα συντηρεί το κυρίαρχο δυϊστικό μοντέλο. Το εξέφρασε η Παπαρήγα άλλωστε με τον καλύτερο τρόπο. Για αυτό, η μια κατάκτηση σε επίπεδο δικαιωμάτων δεν θα πρέπει να λειτουργεί εφησυχαστικά, αλλά να χρησιμοποιείται ως έδαφος για την αμφισβήτηση των κυρίαρχων αντιλήψεων.

Γιατί καλό είναι να ρυθμίζονται τα κληρονομικά, αλλά τα κληρονομικά συνειρμικά παραπέμπουν στον θάνατο, και το ζητούμενο είναι η ζωή. Το ζήτημα της παιδοθεσίας αλλά και άλλα κρίσιμα και καθημερινά ζητήματα δεν ρυθμίζονται από το σύμφωνο συμβίωσης και αυτό αποτελεί ένα νέο πεδίο διεκδικήσεων αλλά και αμφισβητήσεων απέναντι στο κράτος και κυρίως στην αντίληψη με την οποία νομοθετεί.

Είναι, ωστόσο, ιδιαίτερα σημαντικός ο αγώνας που κάνουν αρκετοί άνθρωποι για να αναγνωριστούν ως ισότιμοι από το κράτος. Να έχουν τα ίδια δικαιώματα με τον/την οποιοδήποτε ετεροφυλόφιλο/η. Όλοι και όλες πρέπει να έχουν ίσα δικαιώματα, αρκεί αυτό, θα λέγαμε, να λειτουργεί στην κατεύθυνση της

ατομικής και κατ’ επέκταση συλλογικής απελευθέρωσης, να δίνει, δηλαδή, τη δυνατότητα στο υποκείμενο να ζει αυτόνομα και να διδάσκεται από τις εμπειρίες του. Να συνειδητοποιεί την επιλογή της επιλογής του και να απεγκλωβίζεται από το πειθήνιο σώμα. Αυτός είναι ο δρόμος για να ξεπεράσουμε το στάδιο της ανωριμότητας και να εισέλθουμε σε αυτό της ωριμότητας (Χατζηπιέρας, 2011).

Το σύμφωνο συμβίωσης πρέπει να ιδωθεί ως μόνο η αρχή και μια αμφισβήτηση βαθιά και γόνιμη να καλλιεργηθεί για να δούμε τους εαυτούς μας πέρα από το κράτος. Εμείς οι ίδιοι και οι ίδιες να καθορίζουμε τις ζωές μας και να φτάσουμε σε ένα σημείο ώστε πραγματικά να μην έχουμε ανάγκη το κράτος. Στο σημείο που η κοινωνία με τις όποιες αντιφάσεις της θα είναι δεκτική στο οποιοδήποτε διαφορετικό χωρίς να έχει επέμβει προηγουμένως το κράτος. Όσο σημαντική είναι η ύπαρξη δικαιωμάτων άλλο τόσο σημαντική είναι και η διαχείρισή τους με τρόπο που να πηγαίνει παραπέρα και να οδηγεί στην ατομική και συλλογική απελευθέρωση.

Βιβλιογραφία

Jacson Stevi (2011), ‘Heterosexuals Hierarchies: A Commentary on Sex and Sexuality’, Sexualities 2011 14:12, Sage Publications.

Μπάτλερ Τζούντιθ, 2008[1993], «Σώματα με σημασία: Οριοθετήσεις του «φύλου» στον λόγο», μτφρ. Πελαγία Μαρκέτου, εισ.-επιστ. επιμ. Αθηνά Αθανασίου, Αθήνα: Εκκρεμές.

Μπάτλερ Τζούντιθ, 2009[1990], «Αναταραχή φύλου: Ο φεμινισμός και η ανατροπή της ταυτότητας», μτφρ. Γιώργος Καράμπελας, εισ.-επιστ. επιμ. Βενετία Καντσά, Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Χατζηπιέρας Μάρκος (2011), «Ομοκανονικότητα και Ετεροκανονικότητα. Όψεις του ίδιου νομίσματος», εισήγηση στην ομώνυμη εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του διεθνούς αντιεξουσιαστικού φεστιβάλ *b–fest* του περιοδικού *Βαβυλωνία*, Σχολή Καλών Τεχνών, 26/5/2011.

*https://www.902.gr/eidisi/voyli/83712/syzitisi-toy-symfonoy-symviosis-oi-omilies-ton-voyleyton-toy-kke-video

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 18

Η Ριζοσπαστική Αυτοάμυνα των Κούρδων Γυναικών: Ένοπλη και Πολιτική

Dilar Dirik
Μετάφραση: Δημήτρης Γάκης

Η αντίσταση των Κούρδων γυναικών λειτουργεί χωρίς ιεραρχία και κυριαρχία και είναι μέρος μιας ευρύτερης κοινωνικής μεταμόρφωσης και απελευθέρωσης.

Οι ισχυροί θεσμοί ανά τον κόσμο λειτουργούν μέσω της δομής του κράτους, το οποίο έχει το απόλυτο μονοπώλιο πάνω στη λήψη αποφάσεων, την οικονομία, και τη χρήση βίας. Την ίδια στιγμή, μας λένε πως η βία που επικρατεί σήμερα είναι ο λόγος για τον οποίο το κράτος χρειάζεται να μας προστατεύει από τους εαυτούς μας. Οι κοινότητες που αποφασίζουν να υπερασπιστούν τον εαυτό τους απέναντι στην αδικία καθίστανται παράνομες. Απλά ρίξτε μια ματιά στον γενικό ορισμό της τρομοκρατίας: η χρήση βίας από μη κρατικούς φορείς για πολιτικούς σκοπούς.

Πόσο μάλλον όσον αφορά την κρατική τρομοκρατία. Ως αποτέλεσμα, οι γυναίκες, η κοινωνία, και η φύση μένουν απροστάτευτες, όχι μόνο φυσικά, αλλά και κοινωνικά, οικονομικά, και πολιτικά. Εν τω μεταξύ, οι πανταχού παρόντες μηχανισμοί κρατικής ασφάλειας, οι οποίοι ηγούνται ανοιχτά οικονομιών εμπορίας όπλων και επωφελούνται στρέφοντας τη μία κοινότητα εναντίων της άλλης

για τους βρώμικους πολέμους τους, δημιουργούν την ψευδαίσθηση ότι προστατεύουν «εμάς» έναντι κάποιων μυστηριωδών «άλλων».

Τον τελευταίο χρόνο, ο κόσμος έχει γίνει μάρτυρας της ιστορικής αντίστασης της κουρδικής πόλης που ονομάζεται Κομπανί. Το γεγονός ότι οι γυναίκες μιας ξεχασμένης κοινότητας έγιναν ο σφοδρότερος εχθρός της οργάνωσης Ισλαμικό Κράτος, της οποίας η ιδεολογία βασίζεται στην καταστροφή όλων των πολιτισμών, των κοινοτήτων, των γλωσσών, και των χρωμάτων της Μέσης Ανατολής, ανατρέπει τις συμβατικές αντιλήψεις περί χρήσης βίας και πολέμου. Το Κομπανί θα γραφτεί στην ιστορία της αντίστασης της ανθρωπότητας όχι επειδή κάποιοι άντρες προστάτευαν γυναίκες ή ένα κράτος προστάτευσε τους «υπηκόους» του, αλλά επειδή χαμογελαστές γυναίκες και άντρες μετέτρεψαν τις ιδέες τους και τα σώματά τους σε ένα ιδεολογικό μέτωπο όπου η οργάνωση Ισλαμικό Κράτος και η βασισμένη στον βιασμό κοσμοθεωρία της κατέρρευσαν. Ειδικά στη Μέση Ανατολή, δεν είναι πλέον αρκετό για τις γυναίκες το να «καταδικάζουν τη βία» όταν η βία αποτελεί πια έναν τόσο σταθερό παράγοντα της ζωής μας, όταν η αντιληπτή ή κατασκευασμένη θέση μας ως «θύματα» χρησιμοποιείται ως αιτιολογία από τους ιμπεριαλιστές για να εξαπολύουν πολέμους εναντίον των κοινοτήτων μας. Η άνοδος της οργάνωσης Ισλαμικό Κράτος κατέστησε εμφανείς τις συμφορές που επιφέρει η πλήρης εξάρτηση από τους άντρες και τους κρατικούς στρατούς: τίποτα άλλο παρά γυναικοκτονία.

Ως εκ τούτου, είναι αναγκαίος ένας ριζοσπαστικός μηχανισμός αυτοάμυνας.

Η πολεμική δεοντολογία του κουρδικού κινήματος ελευθερίας βασίζεται στην έννοια της «νόμιμης αυτοάμυνας» και περιλαμβάνει τη θέσπιση κοινωνικών και πολιτικών μηχανισμών βάσης για την προστασία της κοινωνίας πέρα από τη στενή φυσική άμυνα. Στη φύση, ζωντανοί οργανισμοί, όπως τα τριαντάφυλλα με αγκάθια, αναπτύσσουν συστήματα αυτοάμυνας όχι για να επιτεθούν, αλλά για να προστατέψουν τη ζωή. Ο Αμπντουλάχ Οτσαλάν, ο ιδεολογικός εκπρόσωπος του PKK, του Εργατικού Κόμματος του Κουρδιστάν, το ονομάζει «θεωρία του

τριαντάφυλλου».

Για να μπορέσει ομοίως η κοινωνία να αντισταθεί χωρίς να γίνει μιλιταριστική, πρέπει να αποφύγει την αναπαραγωγή κρατικοειδών αντιλήψεων περί βίας και τουναντίον να προστατεύσει τις κοινοτιστικές αξίες, αντλώντας τη δύναμή της από τη βάση. Η κοινωνία, και ειδικά οι γυναίκες, ισχυρίζεται ο Οτσαλάν, πρέπει πρωτίστως να «xwebûn», να είναι ο εαυτός τους. Μόνο με τη συνειδητοποίηση της ύπαρξής του και του νοήματος αυτής, μπορεί κανείς να διεκδικήσει το δικαίωμα στη ζωή και στην υπεράσπιση του εαυτού του και της κοινότητας. Αυτή πρέπει να βασίζεται σε μια κοινωνία που έχει αυτεπίγνωση και είναι πολιτικοποιημένη, συνειδητοποιημένη, κι ενεργή, ενσωματώνοντας μια ηθική αγάπης προς την κοινότητα – συμπεριλαμβάνοντας θεμελιώδεις αξίες όπως η αφοσίωση στη γυναικεία απελευθέρωση, παρά στηριζόμενη στον νόμο που επιβάλλεται από το καπιταλιστικό κράτος και τους αστυνομικούς μηχανισμούς του. Αυτό που μετέτρεψε το Κουρδιστάν σε έναν τόπο προσκυνήματος για τις γυναίκες και τα αντισυστημικά κινήματα ανά τον κόσμο ήταν αυτή ακριβώς η ιδεολογική στάση που υπερασπιζόταν τη ζωή ενώπιον ενός στρατού θανάτου.

Οι δυνάμεις άμυνας στη Ροζάβα δείχνουν το πώς η αυτοάμυνα μπορεί να λειτουργήσει χωρίς ιεραρχία, έλεγχο, και κυριαρχία: Εν μέσω πολέμου, οι Μονάδες Άμυνας του Κουρδικού Λαού (YPG) και η γυναικεία ταξιαρχία τους (YPJ), καθώς και οι μονάδες εσωτερικής ασφάλειας (Asayish), επικεντρώνονται στην ιδεολογική εκπαίδευση. Το ήμισυ αυτής είναι πάνω στην ισότητα των φύλων. Ακαδημίες εκπαιδεύουν τους μαχητές στην κατανόηση του ότι δεν είναι μια δύναμη εκδίκησης και ότι η τρέχουσα επιστράτευση είναι μια αναγκαιότητα εξαιτίας του πολέμου. Οι ακαδημίες της Asayish εργάζονται προς μια κοινότητα με Asayish χωρίς όπλα, που διαμεσολαβεί λεκτικά στις διάφορες διαμάχες στις γειτονιές, με απώτερο στόχο την πλήρη κατάργηση της Asayish μέσω της οικοδόμησης μιας «ηθικο-πολιτικής κοινωνίας» η οποία θα επιλύει μόνη τα προβλήματά της. Απορρίπτουν τον χαρακτηρισμό αστυνομία, γιατί αντί να υπηρετούν το κράτος,

υπηρετούν τον λαό, γιατί είναι ο λαός. Η ακαδημία της Asayish στη Ρίμελαν ήταν κάποτε κέντρο των μυστικών υπηρεσιών του συριακού καθεστώτος. Κάποιοι από τους σπουδαστές είχαν παλαιότερα βασανιστεί εκεί από το καθεστώς ως πολιτικοί κρατούμενοι. Οι διοικητές εκλέγονται από τα μέλη του τάγματος βάσει της εμπειρίας τους, της αφοσίωσής τους, και της βούλησής τους να αναλαμβάνουν ευθύνες. Αυτή η ιδέα περί ηγεσίας υπό το πνεύμα της θυσίας είναι ο λόγος για τον οποίον πολλοί από τους μάρτυρες των YPG/YPJ ήταν έμπειροι και αγαπητοί διοικητές.

Για τις γυναίκες, η αυτοάμυνα είναι επιπλέον ζήτημα ζωής ή θανάτου: Οι γυναίκες Γιαζίντι της Σενγκάλ (Σινζάρ), οι οποίες απεικονίζονται ως παθητικά, αξιολύπητα θύματα από τα απερίσκεπτα μέσα μαζικής ενημέρωσης, απορρίπτουν πλέον την ουσιοποίησή τους ως θύματα βιασμού και έχουν δημιουργήσει, παρόμοια με τις YJA Star (ο γυναικείος στρατός του PKK) και YPJ (οι Γυναικείες Αμυντικές Δυνάμεις στη Ροζάβα), τον δικό τους αυτόνομο γυναικείο στρατό που ονομάζεται YPJ-Shengal, η δύναμη αυτοάμυνας των γυναικών Γιαζίντι, παράλληλα με τις δικές τους αναδυόμενες δομές αυτονομίας και αυτοκυβέρνησης.

Δεν είναι σύμπτωση το ότι οι πρώτοι μόνιμοι στρατοί προέκυψαν με την άνοδο της συσσώρευσης του πλούτου, η οποία σηματοδότησε επίσης τη θεσμοποίηση της πατριαρχίας και των προδρόμων του κράτους. Το έθνος-κράτος βεβαιώνει ύπουλα την ύπαρξή του με τη χάραξη συνόρων μεταξύ κοινοτήτων, δημιουργώντας παράνοια και ξενοφοβία εκεί όπου υπήρχαν μωσαϊκά πολιτισμών για αιώνες. Συνεπώς, εφόσον είμαστε ταγμένοι στην υπεράσπιση της κοινωνίας, πρέπει επίσης να αντιμετωπίσουμε φιλοσοφικά όλες τις επιθέσεις εναντίον της κοινωνίας, μιας και τα συστήματα κυριαρχίας και ιεραρχίας πρώτα εγκαθίστανται στη σκέψη.

Οι δυϊσμοί όπως άντρας-γυναίκα, κράτος-κοινωνία, άνθρωπος-φύση στοχεύουν στην απεικόνιση των ιεραρχικών σχέσεων ως φυσικών. Αυτό που ο Τόμας Χόμπς περιέγραψε ως «homo homini lupus est» για να νομιμοποιήσει τον απρόσβλητο Λεβιάθαν που ονομάζεται κράτος, εφαρμόζεται σε μορφή «μεγάλου αδερφού» στη σύγχρονη εποχή μας. Πρέπει να αμφισβητήσουμε τη φασιστική γραφή της

ιστορίας που υποτιμά την κοινωνία και αντικειμενοποιεί τη φύση και αντί αυτού να αναζητήσουμε, πρακτικά, λύσεις στα κοινωνικά προβλήματα μέσω μιας «κοινωνιολογίας της ελευθερίας» που επικεντρώνεται γύρω από τις φωνές και τα βιώματα των καταπιεσμένων.

Ενάντια στις ρατσιστικές παραδοχές της αποσχιστικής τάξης των εθνών-κρατών και των νοητικών και φυσικών συνόρων τους, η κοινωνία πρέπει να ενδυναμώσει την ιδέα του «δημοκρατικού έθνους», συλληφθείσα από τον Οτσαλάν με στόχο την αποσύνδεση της ιδέας του έθνους από τις στερούμενες νοήματος εθνοτικές μορφές του ανήκειν, για να εδραιώσει μια περισσότερο ουσιαστική ηθική ενότητα βασισμένη σε αρχές όπως η γυναικεία ελευθερία, ιδίως στην εποχή της οργάνωσης Ισλαμικό Κράτος. Η επανάσταση της Ροζάβα, όπου Κούρδοι, Άραβες, Σύροι, Τουρκμένοι, και Τσετσένοι προσπαθούν όλοι μαζί να δημιουργήσουν ένα νέο εναλλακτικό σύστημα, βασίζεται πάνω σε αυτήν την πολιτική αντίληψη.

Η αυτοάμυνα πρέπει συνεπώς όχι μόνο να μάχεται ενάντια σε κάτι, αλλά και για κάτι, ιδίως στη Μέση Ανατολή, όπου όλες οι μορφές βίας εφαρμόζονται σε αβάσταχτο βαθμό. Ως εκ τούτου, αυτοάμυνα είναι η ριζοσπαστική προσπάθεια για αποσύνδεση της δύναμης από το πατριαρχικό μιλιταριστικό σύστημα – και οι γυναίκες οφείλουν να αποτελούν την πρωτοπόρα μαχητική αυτοάμυνα μιας αυτοκαθοριζόμενης, περισσότερο όμορφης, δίκαιας, ελεύθερης ζωής. Η αυτοάμυνα, συνοδευόμενη από επαναστατική σκέψη, έχει τη δυνατότητα να επιφέρει μια ριζική κοινωνική αλλαγή. Η επανάσταση της Ροζάβα, με το μοντέλο του «δημοκρατικού συνομοσπονδισμού», όπως αυτό έχει προταθεί από τον Οτσαλάν, συνιστά ένα λαμπρό παράδειγμα της δύναμης του λαού.

Όπως μου ανέφερε η Αμάρα, μαχήτρια του YPJ από το Κομπανί:

«Για άλλη μια φορά, οι Κούρδοι εμφανίστηκαν στη σκηνή της ιστορίας. Αλλά αυτή τη φορά με ένα σύστημα αυτοάμυνας και αυτοκυβέρνησης, ειδικά για γυναίκες, οι οποίες μπορούν πλέον,

μετά από χιλιετίες, να γράψουν για πρώτη φορά τη δική τους ιστορία. Οι φιλοσοφικές μας αντιλήψεις μας κατέστησαν γυναίκες με επίγνωση του γεγονότος ότι μπορούμε να ζήσουμε μόνο μέσω της αντίστασης. Η επανάστασή μας εκτείνεται πολύ πιο πέρα από αυτόν τον πόλεμο. Για να επιτύχεις, είναι ζωτικής σημασίας το να γνωρίζεις για τι μάχεσαι».

Αρχικό αγγλικό κείμενο: Kurdish Women's Radical Self-Defense: Armed and Political

*Η **Dilar Dirik** είναι μέλος του κουρδικού γυναικείου κινήματος, συγγραφέας, και διδακτορική φοιτήτρια στο Τμήμα Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου του Κέιμπριτζ. Αρθρογραφεί σε διεθνείς ιστότοπους. Η έρευνά της επικεντρώνεται στο κουρδικό απελευθερωτικό κίνημα και στις αυτόνομες κοινότητες της Ροζάβα καθώς και στη σχέση μεταξύ φύλου και εξουσιαστικών θεσμών. Αποτέλεσε μία εκ των ομιλητριών του B–FEST 5.*

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 18

Ζώντας στη Σκιά: Οι Εμφυλες Διαστάσεις της Μετανάστευσης

Εισήγηση στο πλαίσιο του No Border Camp 2016

Ελιάνα Καναβέλη

Οι έμφυλες διαστάσεις της μετανάστευσης σχεδόν περνάνε απαρατήρητες ή εστιάζουν στις κυρίαρχες όψεις της, όπως την ευαλωτότητα των γυναικών μεταναστριών. Αυτό συμβαίνει διότι σε μεγάλο βαθμό οι λόγοι περί μετανάστευσης συμβαδίζουν με το κυρίαρχο πλαίσιο αξιών αναπαριστώντας τα υποκείμενα αυτά ως κατεξοχήν ετερόφυλα, ενιαία και αδιαφοροποίητα. Ταυτόχρονα, ο

σεξισμός, ως καθημερινή πρακτική συνεχίζει να λειτουργεί ενισχυτικά στο κανονικοποιητικό σύστημα εξουσίας, αναπαράγοντας τις κυρίαρχες έμφυλες σχέσεις και αποκρύπτοντας συστηματικά από το δημόσιο λόγο και χώρο την ύπαρξη αυτών των υποκειμένων, όπως άλλωστε αντίστοιχα πράττει και για τα εκάστοτε «διαφορετικά-άλλα» εγχώρια υποκείμενα. Στο πλαίσιο της διατήρησης μιας κανονικότητας σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο, παρατηρούμε ότι γίνεται μια προσπάθεια από την πλευρά του κυρίαρχου λόγου, οι έμφυλες ταυτότητες των υποκειμένων που ταξιδεύουν στην Ευρώπη και στον κόσμο να σημαδεύονται από μια έντονη σφραγίδα αορατότητας και να τοποθετούνται σε μια ζώνη ρευστότητας και αβεβαιότητας, στη ζώνη του αποκειμένου. Η εγκατάσταση, όμως, σε αυτή τη ζώνη, των απαξιωμένων υποκειμένων είναι άραγε δυνατόν να διαταράξει την ομογενοποιημένη κανονικότητα, αμφισβητώντας τα προκαθορισμένα όρια; Και αν ναι με ποιον/ποιους τρόπους είναι δυνατό αυτό να συμβεί;

Ο λόγος για τη μετανάστευση τείνει να είναι αρσενικοποιημένος, με την έννοια ότι ως εικόνα κυριαρχεί το αρσενικό υποκείμενο. Οι τελευταίες προσφυγικές μετακινήσεις, όμως περισσότερο από ποτέ έφεραν στο προσκήνιο και το θηλυκό υποκείμενο με αποτέλεσμα η κυρίαρχη εικόνα να πλαισιώνεται και από την εικόνα γυναικών μεταναστριών, κατά βάση αναπαριστώμενων ως ταλαιπωρημένων και ιδιαίτερα ευάλωτων, οι οποίες μεταναστεύουν κι αυτές σε χώρες της Δύσης αναζητώντας μια καλύτερη ζωή ελλείψει άλλων προοπτικών στις χώρες καταγωγής τους. Οι εικόνες των παιδιών, επίσης, κατέχουν σημαντικό μέρος της κυρίαρχης μεταναστευτικής/προσφυγικής εικόνας. Έτσι, για αρχή μια ρωγμή έχει συντελεστεί στο κάδρο της κυρίαρχης αρσενικοποιημένης μεταναστευτικής εικόνας. Πέρα από την δυτικά κατασκευασμένη εικόνα της ευάλωτης, παθητικής, δυστυχισμένης και καταπιεσμένης εξ Ανατολής μουσουλμάνας μετανάστριας γυναίκας, η οποία για χρόνια οικοδομείται στο ευρύτερο δυτικό συγκείμενο, με την αντίστοιχη του άνδρα μετανάστη ως σκληρού, καταπιεστή, βίαιου λόγω καταγωγής αρχίζει να διαμορφώνεται και χάρη στην αλληλεγγύη ένα διαφορετικό πλαίσιο για αυτά τα

υποκείμενα. Ένα πλαίσιο στο οποίο η φωνή τους είναι δυνατό να ακουστεί και τα σώματά τους και η δράση τους να είναι κατά κάποιο τρόπο ορατά. Η ορατότητα αυτή βέβαια είναι φορτισμένη με την ταυτότητα του ξένου, του «άλλου», αυτού που ορίζει το όριο της ταυτότητας του ντόπιου και που είναι δύσκολο να απαλειφθεί.

Η ορατότητα που τόσο πολύ οι κυρίαρχες πολιτικές θέλουν να αποκρύψουν και να αποφύγουν τοποθετώντας τα σώματα των μεταναστών/ιών σε απομακρυσμένα από τον αστικό ιστό στρατόπεδα συγκέντρωσης, αλλά και με άλλες διαδικασίες έχει επιτευχθεί καταρχήν με τη διάσχιση των συνόρων από τους/τις μετανάστες/ιες. Η διάσχιση των θαλάσσιων και χερσαίων συνόρων είναι η έμπρακτη αμφισβήτησή τους και η απόδειξη ότι η μετακίνηση των ανθρώπων τοποθετείται πέρα από τα πολιτικά και γεωπολιτικά σύνορα. Η ορατότητα αυτή, σκιώδης σε μεγάλο βαθμό, όμως έρχεται σε μια κοινωνία βαθιά συντηρητική, ρατσιστική, πατριαρχική βεβαίως, φιλάνθρωπη κάτω από το πρίσμα της μπίζνας και της επιχειρηματικότητας (όσο οι ΜΚΟ έρχονται με πακτωλό χρημάτων να επενδύσουν πάνω σε μια ρητορική διευκόλυνσης και επίλυσης των προβλημάτων όχι τόσο των μεταναστών/ιών όσο των προβλημάτων που δημιουργούν στις τοπικές κοινωνίες, οι κοινωνίες θα δείχνουν αυτή την κατ' επίφαση συμπόνοια στο πόνο στου άλλου). Αυτή η σκιώδης ορατότητα έρχεται να δώσει επίσης υπόσταση στους γηγενείς που πάντα θα θέλουν κάποιον σε χειρότερη μοίρα από αυτούς να επιβιώνει σε αυτό το ολοένα και περισσότερο βυθισμένο στην απόγνωση εθνικό συγκείμενο.

Έρχεται τώρα, επίσης, που οι ψευδαισθήσεις και οι αυταπάτες του ότι όλοι μπορούμε να γίνουμε πλούσιοι σιγά σιγά καταρρίπτονται και οι διαχωριστικές γραμμές μεταξύ των εχόντων και των μη εχόντων ακονίζονται ολοένα και περισσότερο. Στο πλαίσιο αυτό, οι μετανάστες λειτουργούν ως καθρέφτες της δικής μας μοίρας, της δικής μας σκιώδους υπόστασης. Αυτό από τη μια μπορεί να λειτουργήσει και να συμβάλλει καθοριστικά στη δημιουργία κοινοτήτων εγγύτητας μεταξύ γηγενών και μεταναστών μπορεί όμως από την άλλη να δημιουργήσει ακόμα περισσότερο

χάσμα μεταξύ τους, με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Έρχεται τώρα, που η έμφυλη βία διαρκώς αυξάνεται, οχυρωμένη πίσω από το αφήγημα της κρίσης, στο όνομα της οποίας συντελούνται καθημερινά εγκλήματα, βιασμοί, προπηλακισμοί. Άραγε πόσο απέχουν οι έμφυλες διαστάσεις της μετανάστευσης από εκείνες της εγχώριας πραγματικότητας; Οι γυναίκες μετανάστριες έχουν μια επιπλέον εμπειρία αυτή του περάσματος των εθνικών συνόρων. Έχουν βιώσει σαφώς δύσκολες στιγμές και έχουν γεμίσει με εικόνες που εμείς δύσκολα μπορούμε να φανταστούμε. Από την άλλη τα γηγενή υποκείμενα φέρουν διαφορετικές εμπειρίες και κατά καιρούς διασχίζουν τα δικά τους σύνορα, σίγουρα από μια πιο ασφαλή θέση. Σκοπός μας, όμως είναι η αναζήτηση κοινών σημείων αναφοράς προκειμένου να διαμορφωθεί και ένα κοινό πεδίο δράσης. Στο πλαίσιο αυτό είναι σημαντικό να ξεπεράσουμε και το δίπολο άνδρας και γυναίκα μετανάστη/ιας και να δούμε και τα λοατκι άτομα που μέσα στον κυρίαρχο λόγο αποσιωπώνται όπως άλλωστε συμβαίνει και με τα εγχώρια λοατκι υποκείμενα. Και πάλι σίγουρα με ένα διαφορετικό τρόπο και σε διαφορετικό βαθμό. Και τα εγχώρια λοατκι υποκείμενα ζουν στη σκιά διεκδικώντας στιγμές ορατότητας πάντα υπό προϋποθέσεις στο δημόσιο χώρο. Και αυτά βιώνουν καθημερινή λεκτική και σωματική βία και οδηγούνται πολλές φορές στο θάνατο αδυνατώντας να διαχειριστούν όλο αυτό το βίαια πλαίσιο της μη αποδοχής (βλέπε την περίπτωση της Έμιλυ Βουκελάτου). Σίγουρα, όμως, το πλαίσιο για ένα/μία μετανάστη/α λοατκι άτομο θα είναι πολύ πιο δύσκολο. Αλλά αλήθεια πώς να μην είναι όταν το ευρύτερο πλαίσιο δεν έχει αποδεχθεί το αυτονόητο, την ελευθερία επιλογής σε όλα τα επίπεδα, όταν λειτουργεί και καθορίζεται με βάση το κυρίαρχο ετεροκανονικό πλαίσιο, όταν οτιδήποτε ξεφεύγει από αυτό θεωρείται ανωμαλία και αφύσικο. Πραγματικά είναι πολύ δύσκολο να μιλήσουμε για τις έμφυλες διαστάσεις της μετανάστευσης όταν οι έμφυλες διαστάσεις της εγχώριας πραγματικότητας ακολουθούν με πίστη και ευλάβεια το μονοπάτι της ετεροκανονικότητας.

Οι έμφυλες διαστάσεις της μετανάστευσης συναντώνται με τις

έμφυλες διαστάσεις της εγχώριας πραγματικότητας σε ένα κεντρικό σημείο, αυτό της πατριαρχίας, των έμφυλων σχέσεων εξουσίας και της κυριαρχίας της κανονικότητας. Η διατήρηση της κανονικότητας αποτελεί το θεμέλιο της συντήρησης του υπάρχοντος κοινωνικοπολιτικού πλαισίου. Αυτή η κανονικότητα είτε θα κινδυνεύει από τους ξένους «εισβολείς» είτε από την άρση του δεδομένου της ετεροκανονικότητας. Στο πλαίσιο αυτό το φύλο, το έθνος και η σεξουαλικοτητα με επίκεντρο και πεδίο μάχης το σώμα διαπλέκονται με έναν αξεδιάλυτο τρόπο στον κυρίαρχο λόγο με στόχο την εξαφάνιση της όποιας διαφορετικότητας. Εκεί, όμως, είναι σημαντικό να δημιουργηθούν οι κοινότητες εγγύτητας μεταξύ ντόπιων και μεταναστών που μπορούν να δημιουργήσουν ρωγμές στο κατά τα άλλα απόρθητο φρούριο της κυρίαρχης κανονικότητας.

Το No Border Camp, οι καταλήψεις στέγης εντός του αστικού ιστού για τη στέγαση μεταναστών, οι πορείες στα στρατόπεδα μεταναστών αλλά και στις πόλεις υπέρ αυτών αποτελούν στιγμές ορατότητας και οικοδομούν αυτές τις κοινότητες εγγύτητας με τους/τις μετανάστες/ιες. Το κρίσιμο και κομβικό σημείο, όμως σε αυτές τις διαδικασίες είναι η εξωτερίκευση και κοινωνικοποίηση τους και όχι η κλειστότητα και η αποσύνδεση από τον ευρύτερο κοινωνικό ιστό. Οι μετανάστριες, μετανάστες στρέιτ και λοατκι δεν απέχουν από τα δικά μας βιώματα και είναι αυτά τα βιώματα ένας προνομιακός χώρος δράσης στο ξεπέρασμα των κυρίαρχων πλαισίων κανονικότητας.

Η αλήθεια, όμως είναι ότι τα λοατκι μεταναστευτικά υποκείμενα δεν ακούγονται και τόσο πολύ. Είναι οι «άλλοι» μέσα στους «άλλους» και αυτό είναι ακόμα δυσκολότερο να διαχειριστεί. Είναι αυτοί που αποσιωπούνται, οι «παραλειπόμενοι». Δεν είναι τυχαίο που στα τόσα που ακούσαμε για την προσφυγική κρίση και τις προσφυγικές ροές, λέξεις που παραπέμπουν στο πρόβλημα και στην ανωνυμία, δεν ακούσαμε τίποτα για υποκείμενα λοατκι, για τα δικαιώματά τους, για κακοποιήσεις που υφίστανται, για αυτή την επιβεβλημένη από τις πατριαρχικές σχέσεις βίωση στη σκιά. Δεν γίνεται να μην υπάρχουν, δεν γίνεται να μην έχουν έρθει.

Όλοι αυτοί οι άνθρωποι προέρχονταν από χώρες στις οποίες η σωματική τους ακεραιότητα, η ασφάλεια, η ελευθερία, ακόμη και η ζωή τους κινδύνευαν άμεσα και φτάνουν σε χώρες που, επίσης, για τους ίδιους λόγους κινδυνεύουν. Σε μια σύντομη ανασκόπηση του Τύπου διαπιστώσαμε ότι αναφέρεται μόλις ένα περιστατικό αναγνώρισης καταρχήν ενός Σύρου πρόσφυγα ως λοατ άτομο, ο οποίος μάλιστα αιτήθηκε παροχής ασύλου στην Ελλάδα γιατί δεχόταν απειλές ως ομοφυλόφιλος από το ISIS. Η επιτροπή Προσφυγών απέρριψε ως αναξιόπιστους τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντα ότι είναι ομοφυλόφιλος και ότι απειλήθηκε από δύο μέλη του ISIS στην Τουρκία και τον έστειλε πίσω στην Τουρκία με τον ισχυρισμό ότι η Τουρκία είναι ένα ασφαλές μέρος για αυτόν.

Όπως εύκολα μπορεί να διαπιστώσει κάποιος/α το κράτος ξέρει καλύτερα από μας τον έμφυλο και σεξουαλικό προσανατολισμό του εκάστοτε ατόμου όπως επίσης αν κινδυνεύει ή όχι. Προφανώς αλλά και δυστυχώς δεν εκπλησσόμαστε για τον απλούστατο λόγο που αναφέρθηκε και πιο πάνω. Όταν η λοατκι κοινότητα στην Ελλάδα ζει σε παρόμοιο καθεστώς, παρόλο που το κράτος πρόσφατα τους αναγνώρισε το δικαίωμα να συνάπτουν σύμφωνο συμβίωσης και παρόλο που βρίσκεται σε διαβούλευση το νομοσχέδιο για τη νομική κατοχύρωση της ταυτότητας του φύλου. Αυτά αποδεικνύουν ότι η αποδοχή του εκάστοτε άλλου δεν γίνεται μέσω νόμων και κρατικών αποφάσεων. Η κοινωνική αποδοχή και η απαλοιφή της ταυτότητας του μη επιθυμητού άλλου έχει να κάνει με βαθύτερες και ριζικότερες κοινωνικές διαδικασίες, που εντέλει ξεπερνούν και το ίδιο το κράτος.

Η έξοδος από τη σκιά αυτών των ατόμων έχει να κάνει και με το πόσο εμείς οι ίδιοι είμαστε ικανοί να διαχειριστούμε αυτήν την ορατότητα. Οι άνθρωποι αυτοί προφανώς και δεν μπορούν να μένουν με ευκολία και άνεση σε κοινή στέγη με ανθρώπους, οι οποίοι σε άλλες στιγμές τους καταδίωκαν ή τους κακοποιούσαν ή τους απέκλειαν λόγω της σεξουαλικότητάς τους. Ακόμη και αν οι άνθρωποι με τους οποίους συστεγάζονται δεν είναι ομοφοβικοί ή ταρνσοφοβικοί οι ίδιοι κουβαλάνε ένα φόβο λόγω κάποιας

προηγούμενης εμπειρίας. Οι καταλήψεις στέγης μπορούν να αποτελέσουν ένα γόνιμο έδαφος για να καλλιεργηθούν διαφορετικές αντιλήψεις, αλλά και να δημιουργηθούν ασφαλέστερα περιβάλλοντα έκφρασης για αυτά τα υποκείμενα. Ο λόγος μας και οι παρεμβάσεις μας τόσο σε αυτούς τους χώρους όσο και έξω στο δημόσιο χώρο θα πρέπει να θέτει αυτή τη σημαντική οπτική της μετανάστευσης όχι ως σημείο διάκρισης, αλλά ως ένα κοινό τόπο δράσης για τους ντόπιους και τους μετανάστες. Επίσης, σημαντικό θα ήταν να ληφθούν πρωτοβουλίες στα μεγάλα αστικά κέντρα για τη δημιουργία χώρων που θα στεγάζονται ή θα μπορούν να προσφεύγουν λοατκι άτομα, όπως αντίστοιχα συνέβη και στο Βερολίνο με τη δημιουργία ενός κέντρου φιλοξενίας για λοατκι άτομα.

Σημαντικό είναι λοιπόν να φέρουμε στο προσκήνιο τις έμφυλες διαστάσεις της μετανάστευσης, να συζητήσουμε για αυτές με τα ίδια τα υποκείμενα για τα βιώματά τους, τις εμπειρίες τους, τη θέση τους για το πώς αντιλαμβάνονται οι ίδιοι και οι ίδιες τους εαυτούς τους στο συγκεκριμένο πλαίσιο. Συνηθίζουμε λόγω αυτής της δυτικής ανωτερότητας που μας διακατέχει να μιλάμε εξ ονόματος αυτών των υποκειμένων, να προβάλλουμε τις δικές μας αναπαραστάσεις μην αφήνοντας εντέλει να δημιουργηθούν οδοί εγγύτητας και συνάντησης. Επίσης, θα πρέπει κι εμείς να μη μένουμε μόνο στα λόγια, αν και οι καταλήψεις στεγών, οι δράσεις αλληλεγγύης και το no border αποτελούν τόποι δημιουργίας κοινοτήτων εγγύτητας. Αναφέρομαι και με απασχολεί κυρίως τα ζητήματα που άπτονται της θεματικής του φύλου και της σεξουαλικότητας και η διαχείριση των οποίων αποτελεί θεμελιώδες στοίχημα και για μας.

Στις συνθήκες της αναμόχλευσης των εθνικών, πολιτισμικών ταυτοτήτων, της κινητικότητας και της ρευστότητας θέσεων που προκαλούνται λόγω της αυξημένης μετανάστευσης προς την Ευρώπη, το ξεπέρασμα των κυρίαρχων αναπαραστάσεων και η αναγνώριση της πολυπλοκότητας των έμφυλων ταυτοτήτων φαντάζει ως μια απελευθερωτική διαδικασία. Ταυτόχρονα, η δημιουργία κοινοτήτων εγγύτητας όπου το σύστημα των έμφυλων σχέσεων εξουσίας θα

καταργείται στην πράξη από «ντόπιου/ες» και «ετερόχθονες», από ένα «συλλογικό είναι» στην πληθυντική του δυνητικότητα και «από-εδαφικοποιημένο» φαντάζει περισσότερο από ποτέ ως αναγκαίο προκειμένου να βαδίσουμε όλοι/ες μαζί στο δρόμο της κοινωνικής απελευθέρωσης.

Η διαδρομή από την αορατότητα προς την ορατότητα είναι δύσκολη και δύσβατη, σαν τις θαλάσσιες διαδρομές και τα χερσαία σύνορα που διανύουν οι μετανάστες για να φτάσουν στη Δύση. Οι έμφυλες διαστάσεις του περάσματος των συνόρων ενέχουν μια επιπλέον δυσκολία αυτή της αναμέτρησης με την πατριαρχία. Εκεί ακριβώς βρίσκεται και ένα από τα σημεία συνάντησης μας με τα συγκεκριμένα υποκείμενα. Ο αγώνας ενάντια στο σεξισμό, τη βία και τις έμφυλες σχέσεις εξουσίας πρέπει να επεκταθεί και στα έμφυλα μεταναστευτικά υποκείμενα δημιουργώντας μαζί δρόμους και περάσματα ελευθερίας.

Βιβλιογραφία:

– Braidotti Rosi, 2011, *Nomadic Subjects: Embodiment and Sexual Difference in Contemporary Feminist Theory*, Νέα Υόρκη: Columbia University Press, (ελλ. Έκδοση, 2014, *Νομαδικά υποκείμενα. Ενσωματότητα και έμφυλη διαφορά στη σύγχρονη φεμινιστική θεωρία*, μτφρ. Αγγελική Σηφάκη & Ουρανία Τσιάκαλου, επιμ. Αγγελική Σηφάκη, Αθήνα: Νήσος.
– Butler Judith, 2004, *Undoing Gender*, Νέα Υόρκη & Λονδίνο: Routledge.
–
https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/whats-it-be-gay-refugee
– https://www.republic.gr/?p=377#more-377

Πόλεμος, Βία και ο Επαναστατικός Ρόλος των Γυναικών στη Μέση Ανατολή

Ελιάνα Καναβέλη

Στις επαναστατικές διαδικασίες φαίνεται ότι ολόκληρη η κοινωνία, χωρίς έμφυλους διαχωρισμούς, συμμετέχει ενεργά σε αυτές. Αυτό ευτυχώς επιβεβαιώνεται μέσα από τις ιστορικές καταγραφές. Τα παραδείγματα πολλά. Οι γυναίκες της Παρισινής κομμούνας, οι γυναίκες του ισπανικού εμφυλίου, οι αντάρτισσες του ελληνικού εμφυλίου, οι γυναίκες Ζαπατίστας. Παρόλα, όμως, τα παραδείγματα έχουμε μια τάση όταν σκεφτόμαστε ή ακούμε για επαναστάσεις ο νους μας να πηγαίνει κατά κύριο λόγο σε άνδρες ή σε μεμονωμένες και αποσπασματικές από το σύνολο γυναίκες. Όχι τυχαία. Είναι τόσο ισχυρές οι εικόνες που έχουν εδραιωθεί μέσα από την κυρίαρχη αφήγηση της ιστορίας, αλλά και μέσα από τα ΜΜΕ που δύσκολα μπορούμε να φανταστούμε γυναίκες σε ανάλογες θέσεις και γενικά τους ρόλους που μπορούν να διαδραματίσουν. Αν λοιπόν δυσκολευόμαστε να δούμε και να βρούμε ποιον ρόλο μπορεί να έχουν οι γυναίκες σε μια επαναστατική διαδικασία σκεφτείτε πόσο μεγαλύτερη δυσκολία υπάρχει για να αντιληφθούμε τον επαναστατικό ρόλο των γυναικών ειδικότερα στη Μέση Ανατολή.

Πόσο μάλλον που εμείς εδώ στη Δύση δεν έχουμε βιώσει αντίστοιχες συνθήκες πολέμου. Οπότε με δυσκολία μπορούμε να αντιληφθούμε αυτό που συμβαίνει εκεί στην ολότητά του και στην πολυπλοκότητά του. Δεν έχουμε δει ανθρώπους δικούς μας να χάνονται σε συνθήκες πολέμου. Δεν έχουμε δει την ολοκληρωτική και συθέμελη κατάρρευση της ζωής μας. Όχι τουλάχιστον με τους ίδιους όρους και κάτω από τις ίδιες συνθήκες. Δεν έχουμε τα ίδια βιώματα και η βίωση με όρους πολιτικούς και όχι μόνο προσωπικούς δημιουργεί άλλες εμπειρίες και άλλες διαδικασίες.

Οι γυναίκες, λοιπόν, βρίσκονται στο προσκήνιο των επαναστατικών διαδικασιών και μάλιστα σε εκείνη την πλευρά του κόσμου που εμείς νομίζουμε ότι είναι κλεισμένες στα σπίτια, πειθήνια και υπάκουα υποκείμενα στις διαθέσεις των ανδρών, με καλυμμένα τα σώματά τους, ανίκανα και ευάλωτα να αντιδράσουν. Αγνοούμε, ίσως γιατί ποτέ δεν μας ενδιέφερε ουσιαστικά, ότι αυτές οι γυναίκες μπορεί να είναι μορφωμένες όπως και εμείς, να είναι εργαζόμενες αλλά και άνεργες, λεσβίες, τρανς, κουίρ, όπως και εμείς. Κυριαρχεί μια συλλογική αναπαράσταση που χάνει τα επιμέρους αλλά σημαντικά κομμάτια που συνθέτουν τις ζωές αυτών των γυναικών- οπώς και τις δικές μας.

Έτσι μπορεί να μας διαφεύγει ότι οι γυναίκες στη Μέση Ανατολή ήταν παρούσες σε όλες τις επαναστατικές διαδικασίες που συντελούνται τα τελευταία χρόνια εκεί. Στην Αίγυπτο, στην Τυνησία, στην Υεμένη, στο Μπαχρέιν, στη Συρία ήταν παρούσες διεκδικώντας μερίδιο στο δημόσιο χώρο και λόγο. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ήταν ένα ισχυρό όπλο στα χέρια τους γιατί μπορούσαν μέσω αυτών να δημιουργήσουν διαδικασίες αλλά και να ακουστούν παγκοσμίως. Bloggers όπως η Leil Zahra Mortada πήραν μεγάλο ρίσκο προκειμένου να κρατάνε ενήμερο τον κόσμο για αυτά που συμβαίνουν στην Αίγυπτο.

Και όμως το γεγονός ότι αυτές οι γυναίκες είναι δυνατόν να εξεγερθούν φαίνεται να μας προκαλεί μια κάποια έκπληξη. Όπως μας εκπλήσσει όταν εικόνες γυναικών να κρατούν όπλα και να πολεμάνε φτάνουν στα μάτια μας. Ίσως γιατί αποδεικνύει έμπρακτα ότι σε τέτοιες διαδικασίες οι κυρίαρχοι ρόλοι και ταυτότητες χάνουν τη σημασία τους και επαναπροσδιορίζονται. Ίσως γιατί ξεπερνάει τους δικούς μας ρόλους εδώ στη Δύση. Για αυτό μάλλον δεν εκπλησσόμαστε από το γεγονός ότι με δυσκολία εμείς οι γυναίκες εδώ στη Δύση, συμμετέχουμε στα πάνελ εκδηλώσεων, με δυσκολία αξιολογούμαστε (από άνδρες) ως κατάλληλες να συμμετέχουμε σε διοικητικές θέσεις, σε κυβερνητικές θέσεις, ότι ο δημόσιος χώρος και λόγος είναι ακόμα όχι ένα τόσο γνώριμο περιβάλλον δραστηριοποίησης για τις

γυναίκες και ότι μάλιστα η χρησιμοποίησή του κάποιες φορές στοιχίζει πολύ ακριβά σε κάποιες γυναίκες.

Αυτές οι κυρίαρχες αναπαραστάσεις που έχουμε εμείς, οι δυτικοί/ές, για αυτές τις γυναίκες, τις γυναίκες της Μέσης Ανατολής διαπερνώνται από το κυρίαρχο σύστημα έμφυλης εξουσίας και λειτουργούν με τρόπο καθοριστικό στη δημιουργία διαχωρισμών που στον πυρήνα τους έχουν έμφυλη χροιά. Γιατί διαφορετικά ίσως να μην αναρρωτιόμασταν για τον επαναστατικό ρόλο των γυναικών όχι μόνο εκεί αλλά παντού-να τον θεωρούσαμε δηλαδή εκ των ων ουκ άνευ. Όμως η θέση που βρίσκονται σήμερα οι γυναίκες σε παγκόσμιο επίπεδο αναδεικνύει την αναγκαιότητα της επισήμανσής του. Και αλήθεια ο επαναστατικός ρόλος των ανδρών ποιος είναι και πόσο διαφέρει από αυτόν των γυναικών; Πιθανότατα δεν διαφέρει καθόλου και επιτελείται με τους ίδιους τρόπους και όρους όπως έχουμε δει στις εικόνες και στα κείμενα από τη Ροτζάβα αλλά και από άλλα μέρη της Μέσης Ανατολής. Θα έλεγα λοιπόν ότι είναι αυτή η δίκη μας αδυναμία ίσως να δούμε τις γυναίκες αυτές και όχι μόνο αυτές εντέλει εις βάθος ως ισότιμες με τους άνδρες συντρόφους τους. Είναι αυτές οι τόσο ισχυρές αναπαραστάσεις που λειτουργούν με τρόπο καθοριστικό στον τρόπο που προσλαμβάνουμε αυτές τις εικόνες.

Σε αυτές τις αναπαραστάσεις του ευάλωτου, παθητικού και υπομονετικού, καταπιεσμένου και συχνά αόρατου σώματος έρχεται να προστεθεί μια εικόνα παράταιρη, περίεργη που καταρρίπτει τα στερεότυπα και τις κυρίαρχες αναπαραστάσεις των δυτικών. Ξαφνικά η γυναίκα, κρατάει όπλο, φοράει στρατιωτικά ρούχα, πολεμάει επιδεικνύοντας θάρρος και δύναμη, στοιχεία κατ' εξοχήν συνδεδεμένα με τους άνδρες. Και όχι μόνο. Συμμετέχει στον δημόσιο χώρο αψηφώντας απαγορεύσεις που ενδεχομένως θα της στοιχίσουν ακριβά. Αλλά και εδώ στη Δύση θα μας έκανε εντύπωση αν οι γυναίκες προέβαιναν σε ενέργειες που θα αμφισβητούσαν τους έμφυλους κοινωνικούς επικαθορισμούς. Από την άλλη έχουμε τις εικόνες των ανδρών που μόλις έχουν σωθεί από ναυάγια στη Μεσόγειο κρατώντας τα παιδιά τους αγκαλιά να κλαίνε. Δυο εικόνες που δημιουργούν ρωγμές στο υπάρχον

κυρίαρχο κανονιστικό πλαίσιο αξιών και αναπαραστάσεων. Και μπορεί να αναρωτηθεί κάποιος/α αν άλλαξαν οι ρόλοι εκεί και οι στυγνοί, άγριοι, σκληροί έχουν την εικόνα του ευάλωτου και οι γυναίκες από την άλλη έχουν την εικόνα της σκληρής μαχήτριας, της επαναστάτριας. Η απάντηση, βέβαια, δεν μπορεί να είναι μονοσήμαντη σε καμία περίπτωση γιατί έτσι θα χάσει την πολυπλοκότητα των ανθρωπίνων σχέσεων, των χαρακτήρων και των υποκειμένων. Οι άνθρωποι σε κρίσιμες στιγμές της ιστορίας τους, προσωπικής ή συλλογικής, καλούνται να επιτελέσουν πολλούς ρόλους, ξεπερνώντας κυρίαρχα πρότυπα και στερεότυπα. Και η πάλη, όπως και το κλάμα δεν είναι προνόμιο του άνδρα ή της γυναίκας. Είναι, όμως, τόσο ισχυρές οι αναπαραστάσεις που δύσκολα ξεπερνιούνται.

Οι γυναίκες στη Μέση Ανατολή βιώνουν το σύστημα της έμφυλης εξουσίας και τα παρεπόμενά του όπως τη βιώνουμε και εμείς εδώ και αυτό είναι το σημείο επαφής μας και το κοινό μας βίωμα. Αυτές, σε διάφορες ιστορικές στιγμές, ξεπέρασαν τους έμφυλα προδιαγεγραμμένους ρόλους τους και αντιμετώπισαν κατάματα και ουσιαστικά την πατριαρχία. Η Ροτζάβα αποτελεί ένα πρότυπο παράδειγμα τέτοιων διαδικασιών, όπου οι γυναίκες διεκδίκησαν και κέρδισαν την ισότιμη αναγνώριση με τους άνδρες. Για τη θέση, όμως, της γυναίκας στη Μέση Ανατολή πρέπει να μας μιλήσουν όχι μια αλλά πολλές γυναίκες από εκεί. Οι δυτικοί/ές συνηθίζουν να μιλάνε εξ ονόματος αυτών των γυναικών για την καταπίεση, τη βία που δέχονται ξεχνώντας ότι και στις δικές τους χώρες οι γυναίκες καταπιέζονται, κακοποιούνται, βιάζονται, δολοφονούνται. Γιατί η πατριαρχία και το σύστημα της έμφυλης εξουσίας δεν γνωρίζει σύνορα, πολιτισμικά, εθνικά.

Αυτό που δείχνει το παράδειγμα της Ροτζάβα, στη Δύση δεν ξέρω κατά πόσο είναι εφικτό να εφαρμοστεί, γιατί αυτό προϋποθέτει μια συνολική επανεκτίμηση και αλλαγή των κυρίαρχων σχέσεων και ένα διαφορετικό τρόπο πολιτικής οργάνωσης. Σίγουρα, όμως, δεν θα ήθελα να μιλάμε για μια κοινωνία όπου το ένα φύλο είναι πιο δυνατό από το άλλο ή επιβάλλεται στο άλλο. Δεν θα ήθελα μια κοινωνία που δίνει ρόλους ανάλογα με το φύλο γιατί αυτό στην

ουσία συντελεί στην περεταίρω χάραξη των διαφορών και των διακρίσεων. Ο δρόμος προς τη συλλογική ελευθερία είναι μακρύς και δύσβατος. Τα εμπόδια πολλά και η αναγκαιότητα τέτοιων παραδειγμάτων μεγάλη για να δείχνει ότι όλα είναι εφικτά όταν υπάρχει ουσιαστική θέληση για αλλαγή. Όταν τα ζητήματα της έμφυλης εξουσίας δεν αφήνονται σε ειδικούς/ές για να σχολιαστούν αλλά γίνονται καθημερινότητα μας. Όταν δεν τα κοιτάμε από μακριά θαυμάζοντας τα και εδώ επικαλούμαστε μια αδυναμία διαχείρισης από πλευράς γυναικών, ρίχνοντάς τους παράλληλα το φταίξιμο, στο να διαχειριστούν το χώρο που τους επιτρέπουν να έχουν οι άνδρες και τη συμμετοχή τους στις πολιτικές διαδικασίες χωρίς να ψάχνουμε τα βαθύτερα αίτια της μη συμμετοχής τους. Γιατί μετά το παράδειγμα της Ροτζάβα ή των Ζαπατίστας παραμένει εκεί που συμβαίνει και δεν μας επηρεάζει ουσιαστικά και σε βάθος. Είναι, τέλος, θέμα παιδείας και πολιτισμού ο σεβασμός και η ισότιμη συμμετοχή όλων των ανθρώπων ανεξαρτήτως φυλου, φυλής ή οποιασδήποτε άλλης διαφορετικότητας που δημιουργεί ρωγμές στην κανονικότητα.

Ο πόλεμος, κοινωνικός, εθνικός, οικονομικός αναδεικνύεται στις συνθήκες της μετανεωτερικότητας σε ένα σημαντικό παράγοντα για το ξεπέρασμα των έμφυλων κατηγοριοποιήσεων αρκεί να θέλουμε να τον δούμε ως τέτοιο. Στις συνθήκες αυτές, η αναγκαιότητα για την επίτευξη της ειρήνης προκύπτει να είναι μια συλλογική κοινωνική διαδικασία με την έννοια ότι οι γυναίκες δυστυχώς ή ευτυχώς δεν μπορούν να λειτουργήσουν από μόνες τους γιατί δεν είναι μόνες τους, με την έννοια ότι έχουν παιδιά, συντρόφους αρσενικού γένους και μάλιστα στις περισσότερες των περιπτώσεων δεν αμφισβητούν αυτές τις καταστάσεις ως παράγοντες που ενδεχομένως να είναι εξίσου καταπιεστικοί και ελεγκτικοί στις ζωές τους.

Εν κατακλείδι, το σύστημα των έμφυλων σχέσεων είναι τόσο πολύπλοκο που ο επαναστατικός ρόλος των γυναικών πρέπει να συναντιέται με αυτόν των ανδρών δημιουργώντας δρόμους όπου η αλληλεγγύη και η αυτοοργάνωση των ανθρώπων στην πράξη χωρίς διαχωρισμούς, έμφυλους, κοινωνικούς, οικονομικούς θα είναι

πραγματικότητα. Οι γυναίκες εκεί και οι γυναίκες παντού συναντώνται σε ένα κοινό σημείο με τους άνδρες, στον δρόμο της πολιτικής και κοινωνικής απελευθέρωσης. Και αυτόν θα πρέπει να τον διαβούν μαζί…